

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ŞEMALARIN BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN
EVLENME KARARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Dina ANAH

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Psikolog Dr. Serkan ÖZGÜN

İSTANBUL, Haziran 2018

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ŞEMALARIN BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN
EVLENME KARARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Dina ANAH

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Psikolog Dr. Serkan ÖZGÜN

İSTANBUL, Haziran 2018

T.C.
İSTANBUL OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ŞEMALARIN BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN
EVLENME KARARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Dina ANAH
162005222

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :

Tezin Savunulduğu Tarih : 21.06.2018

Tez Danışmanı : Psikolog Dr. Serkan ÖZGÜN

Diğer Jüri Üyeleri : Psikolog Dr. Çiğdem YUMBUL

Psikolog Dr. Sine EĞECİ

İSTANBUL, Haziran 2018

Mike ve Heni'ye

ÖZET

ŞEMALARIN BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN EVLENME KARARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Bu araştırmada, boşandıktan sonra tekrar evlenen ve tekrar evlenmeyen bireylerin demografik özelliklerinin ve şemalarının incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada, İstanbul'da 18-70 yaş aralığında, boşandıktan sonra bir daha evlenmeyen 87 kişi ile boşandıktan sonra ikinci evliliğini yapan 102 birey olmak üzere toplam 189 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan bireylere demografik bilgi formunun yanı sıra Young şema ölçeği kısa formu (YŞÖ-KF3) anket yoluyla uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan verilerin analizinde SPSS 21.0 programı kullanılmıştır.

Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin demografik özellikleri incelendiğinde, bu grupta yer alanların %89,7'si kadın, %44,8'i 42-50 yaş arasında %59,8'i bir üniversite mezunu, %35,6'sı bir profesyonel meslek grubunda çalışan ve %32,2'si 3000-4000 TL arası aylık gelirinin olduğu saptanmıştır. Boşandıktan sonra tekrar evlenenler incelendiğinde, bu grupta yer alan katılımcıların %93,1'i kadın, %57,8'i 31-41 yaş arası, %59,8 bir üniversiteden mezun, %50,0'ı bir profesyonel mesleğe sahip ve %39,2'si 1000-2000 TL aylık gelire sahip kişilerdir. Genel olarak bakıldığında her iki grup demografik özellikleri açısından yakın sonuçlar gösterdiğini dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin 173'ü kadın 16'sı erkektir. Bu bireylerin 87'si boşandıktan sonra yeniden evlenmemiş, 102'si ise boşandıktan sonra yeniden evlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun 31-41 yaş aralığında olduğu gözlemlenmiştir. Bu yaş aralığında olan katılımcılar tekrar evlenmeyenlerin %42,50'sini oluşturmakta, tekrar evlenenlerin ise %57,80'ini oluşturmaktadır. Araştırmamızda elde edilen bulgular doğrultusunda 31-41 yaşları arasında yer alan bireylerin 42-52 yaşları arasındaki bireylere göre yeniden evlenme oranlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumları incelendiğinde boşandıktan sonra evlenen grubun ve boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %59,8'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, yüksek lisans mezunu olan bireylerin

boşanma durumları ve boşandıktan sonraki evlenme durumları karşılaştırıldığında araştırma bulgularının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Profesyonel meslek sahibi bireylerin boşandıktan sonra evlenmelerinde anlamlı bir fark görülmüştür.

Katılımcılar mesleksi olarak incelendiğinde boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %35,6'sının boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin ise %50'sinin profesyonel meslek mensupları olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda aylık geliri 1000-2000TL arasında olan bireylerin boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %32,2'sini boşandıktan sonra yeniden evlenenlerin %39,2'sini oluşturduğu görülmüştür.. Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcıların %59,8'inin anne ve babasının evli olduğu, boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcıların %67,6'sının anne ve babasının evli olduğu gözlemlenmiştir. Anne ve babası boşanmış bireyler boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %17,2'sini oluşturmakta, boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin ise %10,8'ini oluşturmaktadır.

Her iki grupta çoğunluk bireyler boşandıkları eşleri ile yedi yıl veya daha uzun süre evli kalmıştır. Ancak bu oran boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %59,8'ini oluştururken boşandıktan sonra yeniden evlenenlerin %42'sini oluşturmaktadır. Katılımcıların her iki grupta da çoğunluk olarak boşandıkları eşleri ile evlenmeden önce hiç flört etmedikleri veya 1 yıldan az süre flört ettikleri gözlemlenmiştir. Bu süreyi iki ila üç yıl flört edenler takip ederken, dört ila beş yıl flört edenler boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %16,1'ini boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin %14,7'sini oluşturmaktadır.

Katılımcıların boşanmış oldukları eşleri ile evlenme nedenleri incelendiğinde ise boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen gruptaki katılımcıların %62,1'inin aşk nedeniyle evlendiği gözlemlenirken boşandıktan sonra tekrar evlenen grupta bu oran %52'dir. Evlenme nedenlerinden 'huy' ise boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %5,7'sinin evlenme nedeniyken boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcıların %10,8'inin evlilik nedenidir. Araştırmaya katılan bireylerin boşandıktan sonra yeniden evlenen ve yeniden evlenmeyen şeklinde değerlendirildiği durumda ağırlıklı olarak boşanmaya karar veren tarafın kendileri olduklarını belirlenmiştir. Aynı zamanda

araştırmaya katılan boşanan bireylerin büyük bir kısmı eşleri ile görüşmediklerini belirtmişlerdir.

Her iki grup için de ‘duygusal kopma’ nın baskın boşanma gerekçesi olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar genel olarak incelendiğinde baskın boşanma nedeni olan ‘duygusal kopma’yı ev içi sorumluluklarla ilgili problemler, evlilik dışı ilişkinin takip etmekte olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılara boşandıktan sonra yeniden evlenen ve evlenmeyen bireylerde, erken dönem uyumsuz şemalar bakımından bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek ve yeniden evlenme isteğine erken dönem uyumsuz şemaların etkisini gözlemleyebilmek amacı ile Young Şema Ölçeği (YŞÖ) uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcıların Ayrıcalıklılık/Yetersiz Öz Denetim ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık şema ortalamalarının boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcılara oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Aynı zamanda boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcı grubunda tekrar evlenmeyi düşünenlerin cezalandırıcılık şema ortalamasının aynı gruptan ancak tekrar evlenmeyi düşünmeyen kişilere oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Boşanma, Young Şema Ölçeği, Yeniden Evlenme.

SUMMARY

THE EFFECT OF SCHEMAS ON REMARRIAGE DECISION

The research was aimed to examine and evaluate the demographic characteristics and schemes of the individuals, who got married again after divorce and didn't get marry, in this research. This research has been conducted on 189 people in total, 87 of whom didn't married after divorce and 102 of whom made their second marriage after divorce, between the ages of 18-70. Along with the demographic information form, Young scheme scale short form (YSO-KF3) was applied to individuals participating in the research. The SPSS 21.0 program was used to analyze the data gathered for the research.

When the demographic characteristics of those, who didn't get marry after divorce, are examined, it was found that 89.7% of the participants partaking this group are women, 44.8% of them are between 42-50 years old, 59.8% of them university graduates, 35.66% of them work in a professional occupational group, and 32.2% of them have monthly income between 3000-4000 TL. When the participants, who remarried after divorce, are examined, it was determined that 93.1% of the participants partaking in this group are women, 57.8% of them are between 31-41 years old, 59.8% of them are university graduates, 50.0% of them have a professional occupation, and 39.2% of them have monthly income between 1000-2000 TL. When looked at in general, it draws attention that both groups show similar results in terms of demographic characteristics.

173 women and 16 men were involved in the research. Of these individuals, 87 did not remarry after divorce, while 102 remarried after being divorced. It was observed that the majority of the individuals partaking in the survey were aged between 31-41. Participants in this age range constitute 42.50% of non-remarried and 57.80% of remarried. In our findings, it was found that individuals who were between the ages of 31-41 in terms of findings were higher than those of the ages between 42-52.

When the educational status of the individuals participating in the survey is examined, it is seen that 59.8% of the group who got married after the divorce and the group who

does not get married again after the divorce are university graduates. At the same time, when the divorce status of graduate graduates and after marriage after divorce are compared, it is seen that the research findings are akin. There was a significant difference in the marriage of professional occupational individuals after they got divorced.

Participants were observed to be occupational professionals who accounted for 35.6% of those who did not remarry after divorce, and 50% of those who remarried after being divorced. It was also seen that 32.2% of those who did not remarry after the divorce end 39.2% of those who remarried after marriage had an income between 1000-2000TL. 59.8% of the unmarried participants had parents that are still married whereas, 67.6% of the participants who remarried had parents that are still married. %17,2 of the divorced and unmarried participants had divorced parents whereas %10,8 of the remarried participants had divorced parents.

In both groups, the majority of the individuals were married for seven years or more with their spouses. However, this proportion constitutes 42% of those who remarry after marriage, which accounts for 59.8% of the unmarried individuals. It was observed that participants did not flirt or flirt for less than 1 year before marrying their spouses as the majority in both groups. This is followed by those who are two to three years flirting, while those who flirt for four to five years make up 14,7% of those who have remarried since the divorce of 16.1% of those who have not remarried since they were divorced.

When the reasons for marriage with the spouses of the participants were examined, it was observed that 62.1% of the participants in the non-remarried group had been married because of love, and this percentage was 52% in the remarried group after being divorced. Of the reasons for marriage, spouse's temperament is the cause of marriage of 10.8% of the participants who have remarried after marriage because 5.7% of the group who did not remarry after marriage were married. It has been resolute that the individuals who participated in the research were the ones who decided to divorce predominantly when they were evaluated. At the same time, most of the divorced individuals who participated in the research stated that they did not see their ex-spouses anymore.

For both groups in the research it was observed that the most common reason of divorce was emotional separation (de-linking) which was followed by problems in domestic responsibilities, and extramarital relationships. Young Schematic Scale (YSQ) was used to determine schemes of the participants. According to research findings, participants who did not remarry after being divorced were observed to have higher scores of Scheme of Non-Respect to Privilege / Insufficient Self-Control and weakness for threats scheme than those who remarried after marriage. At the same time, it was observed that the participants who did not remarry after marriage but have a positive attitude towards remarriage had a higher penalty scheme average than those who did not consider marrying again.

Key Words: Marriage, Divorce, Young Scheme Scale, Remarriage.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZET	i
SUMMARY	iv
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM 1. GİRİŞ.....	1
1.1. EVLİLİKLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE.....	3
1.1.1. Evlilik	3
1.1.2 Evliliğe İlişkin Yaklaşımlar.....	3
1.1.3 Evlilik ve Ruh Sağlığı	4
1.1.4 Evlilik ve Sağlık	7
1.1.5 Türkiye’de Evlilik	7
1.2 BOŞANMA	9
1.2.1 Boşanma Sonrası	11
1.2.2. Boşanma Sonrası Ruh Sağlığı.....	13
1.2.3 Kadın ve Erkeklerin Boşanmaya İlişkin Yaklaşımları	16
1.2.4 Boşanma Adaptasyonu.....	17

1.2.5 Boşanma Eğilimi	19
1.2.6 Çocuklu Çiftler İçin Boşanma	20
1.2.7 Türkiye’de Boşanma	21
1.3 YENİDEN EVLENME	24
1.3.1 Yeniden Evlenme ve Ruh Sağlığı	27
1.3.2 Türkiye de Yeniden Evlenme	28
1.4 ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALAR	30
1.4.1 Erken Dönem Uyumsuz Şema Alanları ve Alanlardaki İlgili Şemalar	32
1.4.2 Şemalar ve İlişki Kurma	35
1.4.3 Şemalar ve Boşanma	36
1.5 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	37
1.5.1 Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri	38
BÖLÜM 2. YÖNTEM	39
2.1 ÖRNEKLEM	39
2.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	39
2.2.1 Demografik Bilgi Formu	39
2.2.2 Young Şema Ölçeği - Kısa Form 3	40
2.3 VERİLERİN DEĞERLENDİRMESİ VE KULLANILAN ANALİZLER.....	41
BÖLÜM 3. BULGULAR	42
3.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	42

3.2 Katılımcıların İlişki Özellikleri.....	44
3.3 Şemalara Ait Tanımlayıcı İstatistikler	47
3.4 Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenlerin Yeniden Evlenme Düşüncesi ve Şemaları	49
BÖLÜM 4. TARTIŞMA.....	51
4.1. SONUÇ	57
4.1.1 Çalışmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Çalışmalar için Öneriler	58
KAYNAKÇA.....	59
EKLER	65
EK-A.....	65
EK-B.....	98

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Şema Alanları ve Şemalar.....	32
Tablo 2.1. YŞÖ-KF3 Cronbach's Alpha Değerleri.....	40
Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 3.2. Katılımcıların İlişki Özellikleri.....	44
Tablo 3.3. Katılımcıların Şema Dağılımı	47
Tablo 3.4. Ktılımcıların Yeniden Evlenme Düşünceleri ve Şemaları.....	49

GRAFİKLER LİSTESİ

	SAYFA
Grafik 1.1. 2010-2017 Senelerinde Türkiye’de Evlenme Oranları	9
Grafik 1.2. 2010-2017 Senelerinde Türkiye’de Boşanma Oranları.....	23
Grafik 1.3. Türkiye’de 2016 Senesindeki Evlilik Süresine Göre Boşanma Oranları	24
Grafik 1.4. Türkiye’de 2017 Senesindeki Evlilik Süresine Göre Boşanma Oranları	24
Grafik 1.5. 2000-2012 Senelerinde Türkiye’de Yeniden Evlenme Oranları.....	30
Grafik 3.1. Katılımcıların Eski Eşlerinden Boşanma Nedenleri.....	45

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Evlilik, birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın, birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemi; karşılıklı dayanışma, toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinmelerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşmadır (Strong ve ark. 2005). Evlilik ilişkisi, iki insanın kurumsal olarak birleşmesinin yanı sıra, düşüncelerinin, inançlarının, kültür seviyelerinin, görüşlerinin, zeka ve akıllarının, yaşam görüşlerinin, beklentilerinin de birleşmesini içermektedir (Yıldırım, 2004).

Evlenme insanlık tarihi kadar köklü bir sosyal bir kurum olmakla beraber, her topluma ait karakteristik özelliklerini günümüze kadar aktarmıştır. Genel anlamda evlilik karşı cinsten iki kişinin yaşamlarının birleştirmesidir. Evlilik ile beraberinde çeşitli sorumluluklarda gelmektedir. Sonsuza kadar mutlu bir evlilik yapma hedefi, bireyler arasında bir takım sıkıntıların oluşmasına neden olabilmektedir (Williams, 2003).

Evlilikte eşlerin demografik özelliklerinin çoğu önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarda da özellikle bazı demografik özelliklerin evlilik uyumunu etkilediği, evlilik çatışmalarını arttırdığı ya da azalttığı gözlenmektedir. Yaş, öğrenim, sosyo-ekonomik düzey, ulusal farklılık gibi konuların çatışmalara sebep olduğunu belirtmiştir (Yılmaz, 2001).

Türkiye diğer ülkelere göre boşanma oranının düşüklüğü ile alt sıralarda yer almaktadır. Boşanmanın olumsuz yönlerinin olduğu gibi olumlu yönleri de bulunmaktadır. Boşanma konusundaki gerçekleştirilmiş olan çalışmalar genellikle boşanmış kadın ve erkeklerin psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarını, boşanmaya uyum süreçleri, uyum becerileri ya da çocuğun varlığı halinde bu durumun çocuklar üzerindeki etkisine odaklanmaktadır. Modernleşen dünyaya bağlı olarak boşanmalardan sonraki süreç daha olumlu görülmeye başlanılmıştır. “Karşılıklı bağımlılık” ve “spontanlık” etkisini kırmıştır ‘Olumsuz’ olarak nitelendirilebilecek bir durum, yeni davranışların ve yeteneklerin ortaya çıkmasıyla

kişilerin güven duygusunu arttırmasıyla pozitif bir durum haline gelebilmektedir (Arıkan, 1996).

Evlilik, insan hayatındaki en önemli aşamalardan biridir. Evlilik ilişkilerinin incelenmesi gerek kuramsal gerekse klinik açıdan büyük önem taşımaktadır. Evlilik ilişkisinde, bireylerin ihtiyaçlarının ve beklentilerinin gerçekleşmemesi, eşler arasındaki etkileşim, paylaşma ve sosyal ilişkilerin hoşgörü sınırlarını aşacak şekilde ciddi şekilde bozulması, eşlerin birinde ya da her ikisinde birden stres oluşturmakta ve bu durum doyumun azalması ile birlikte boşanmaya doğru gidilmesine neden olmaktadır (Özgüven, 2000). Evlilik uyumunun bozulması ve bununla ilişkili olarak boşanma oranlarının artması sadece evli bireyleri değil; onların çocuklarını, evli bireylerin aileleri ile bütün toplumu etkilemekte ve bu olgu toplumsal düzeyde bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Boşanma oranlarının dünyada ve Türkiye’de artışa geçmesiyle beraber yeniden evlenme kavramı gittikçe daha sık karşımıza çıkmaktadır. Yeniden evlenme, kişilere istikrarlı bir aile hayatı ve aşkı yakalamak için ikinci bir şans vermektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006). Ruh sağlığı alanında boşanmış kişiler ve aileleriyle ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Ancak ikinci bir şans olarak görülen yeniden evlilikler ile ilgili daha kısıtlı alanyazın bulunmaktadır. Aynı zamanda bu çalışma yeniden evlenme kararında kişiler arası ilişkilerde yaşanan zorluklarla yakından ilgili olan erken dönem uyumsuz şemaların etkisini inceleyen ilk araştırma niteliğindedir.

Bu gibi nedenlerle bu tez kapsamında boşandıktan sonra tekrar evlenen ve tekrar evlenmeyen bireylerin demografik özelliklerinin ve şemalarının incelenmesi amaçlanmıştır. İlk bölümde evlilik, boşanma, yeniden evlenme ve erken dönem uyumsuz şemalar ile ilgili alan yazın gözden geçirilmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı, araştırma soruları ve hipotezlere değinilmiştir.

1.1. EVLİLİKLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.1. Evlilik

Değişik kültürlerde farklı yapılarda bulunabilen evlilik olgusu, günümüze kadar pek çok düşünür tarafından değişik şekillerde tanımlanmıştır. Bu düşünürlerden bazıları evliliği bir sözleşme olarak görmekte bazıları ise hukuki bir ilişki olarak tanımlamaktadır (Özgüven, 2010). Özgüven (2010) ise evliliği, ‘toplumsal kurallar ve yasaların öngördüğü biçimde bir erkek ve bir kadının yaşamlarını birleştirmesi ’ olarak tanımlamaktadır.

Sevgi bağı kurmanın en önemli özelliği, birbirine yakın olma eğiliminde olan iki kişinin varlığıdır. Bireyin, doğumundan itibaren yakın ilişkide bulunduğu herkes (anne, baba, kardeş, eş, v.b.) bireyin davranış şekillerinin, ruh sağlığının ve iletişimdeki başarısının belirlenmesinde önemli etkileri bulunmaktadır. Bu bağın sağlıklı ve güzel kurulduğu en küçük birim ise ‘aile’ olarak adlandırılan kurumdur. (Christian ve ark. 2006). Evliliğin en önemli işlevi ailenin kurulması ve sürdürülmesidir. İnsanoğlunun soyunun devamını sağlamaya yönelik toplumsal bir kurum olan evlilik, bireyin düzenli yaşamasını ve toplumsal kurallara uymasını zorunlu kılmaktadır (Bacanlı, 2001)

Evliliğin kişilerin hayatlarında biyolojik, sosyal ve psikolojik işlevleri vardır. Evliliğin biyolojik işlevi ‘cinsel güdü’ nün doyurulmasıdır. Sosyal işlevi; kişilerin geleceğe güvenle bakabilmesini sağlamak, dayanışma içinde olmak ve birbirleri ile gurur duymak gibi gereksinimleri karşılamak olarak görülmektedir. Evlilik, psikolojik olarak ise ‘sevmek’ , ‘sevilmek’ , ve paylaşma ihtiyaçlarını karşılamaktır (Özgüven, 2010).

Özgüven (2010) tarafından yapılan bir araştırmaya göre evlenmenin neden gerekli olduğu sorusuna erkek ve kadın katılımcıların %68’i ‘yaşantılarını bir başkası ile paylaşmak’ olarak yanıtladığı görülmüştür. Aynı araştırmaya göre ‘evlilik’ denince kişilerin aklına ilk gelen ‘sorumluluk’ olduğu görülmüştür.

1.1.2 Evliliğe İlişkin Yaklaşımlar

Cinsiyet farklılıkları, toplumun kadın ve erkeklere uygun bulduğu, duygu, tutum, davranış ve rollerdir. Bu farklılıklar zamanla öğrenilmekte, kadın ve erkekleri farklı

duygu durum kazanmalarına neden olmakta ve doğrudan evliliğe yaklaşımlarını etkilemektedir (Flowers, 2006). Her gün giderek daha fazla değişim gösteren dünyada evlilik oranları düşüşte olsa da, kişiler hala evliliğe karşı pozitif bakmaktadır. (Ervegovac & Bubic, 2015).

Flouri ve Buchanan (2001) araştırmasına göre, kadın ve erkeklerin evlilikle ilgili geleneksel yaklaşımlarını dindarlık pozitif yönde etkilerken yetişkinlikte sigara ve alkol kullanımı evliliğe geleneksel yaklaşımı negatif yönde etkilemektedir. 33 yaşında ve bir ilişkisi olan kadınlar evliliğe daha geleneksel bakış açısıyla bakmaya eğilimlidir. Diğer yandan, 33 yaşındaki erkekler için çocuk sahibi olmak, düşük sosyoekonomik statüye sahip olmak ve niteliklerinin az olması evliliğe geleneksel yaklaşımı arttırmaktadır. Evliliğe ilişkin yaklaşımların incelendiği bir diğer araştırma ise Bhavana ve Roopa (2015) tarafında Hindistan'da gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, kadınların erkeklere oranla evliliğe ve değişen evlilik akımına daha olumlu baktıkları görülmüştür.

1.1.3 Evlilik ve Ruh Sağlığı

Evlilik, kişilerin cinsel tatminlerinin sağlanmasını ve aynı zamanda kuşakların devamını sağlayan bir ilişki biçimidir. Aynı zamanda evlilik; toplumlarda farklı yapılar gösterebilen, aile kurmayı ve türün devamını sağlayan iki insanın kalıcı bir beraberlik için bir araya gelerek oluşturdukları, birbirlerine ve çocuklarına karşı ortak sorumluluklarını yerine getirmeye söz verdikleri, birbirine bağlı sistemlerden oluşan evrensel bir kurumdur. Bireyler sahip oldukları iletişim becerileri ile evliliklerini uyumlu ya da uyumsuz boyuta taşıyabilirler. Bu da evlilikten elde edecekleri doyumun ve mutluluğun düzeyini etkilemektedir.

Evliliğin kalitesini, evlilikteki kaynaklar ve zorlanmalar belirlemektedir. Bu faktörlerin göreceli olarak dengesi evliliğin kadınların ve erkeklerin ruh sağlıkları üzerindeki etkisini güçlü bir şekilde belirlemektedir. Hem erkek hem kadınlar için medeni durumun psikoloji üzerindeki etkileri, evlilik ilişkisinin kalitesi göz önünde bulundurulmadan yeterince değerlendirilememektedir. Evlilikte mutluluk düzeyini belirlemede kocanınkinden ziyade kadının cinsiyet rol tutumu belirleyici olmaktadır (Williams, 2003).

Waite (1995)'e göre evlilik kişilere stresli durumlarla baş edebilmeyi kolaylaştıran sosyal destek kaynağı sağlamaktadır. Evlilik kişilerin hayatlarına anlam kazandırmakta ve kişilere kendilerinden başka birilerinin sorumluluğunu almaları için motive etmektedir. Böylece kişilerin sağlıklı davranışlarını desteklerken riskli davranışları desteklememektedir.

Tatmin edici/doyurucu evlilikler; yetkin ebeveynlik uygulamalarını desteklemekte, doyurucu aile ilişkileri için zemin sağlamakta ve etkin problem çözmeye alan yaratan bir ortam sağlamaktadır. Böylelikle kişilerin deneyimledikleri stresi azaltmakta büyük rol oynamaktadır. Tatmin edici olmayan evlilikler ise kişilere deneyimledikleri gündelik stres dışında stres kaynağı oluşturmaktadır. Bu nedenle evlilik ilişkisi araştırmacılara ve klinisyenlere göre aile içerisindeki en önemli ilişkidir (Bir-Aktürk & Fışiloğlu, 2009).

Evliliğin olumlu katkılarına odaklanan çalışmalara göre evliliğin kişilere sağladığı bir diğer olumlu getiri harcamalarla ilgilidir. Evli kişiler televizyon, buzdolabı, doğalgaz, elektrik, kira gibi pek çok gideri paylaşmaktadır. Bu nedenle harcamaların daha az olduğu söylenebilir. Araştırmaya göre evli kişilerin evli olmayan kişilere göre daha yüksek gelir düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Evlilik aynı zamanda kişileri bazı yetenekleri geliştirebilmeleri için ortam sağlamaktadır. Kişiler bazı yeteneklerini geliştirirken bazılarının yapılması için eşlerine güvenmektedirler. Böylelikle kişiler evlilik sayesinde uzmanlaşmaları desteklenebilmektedir (Waite, 1995).

Kişilerin evlenme kararı aldıkları dönemdeki 'bilinçlilik' halleri, evlilik kararını almadan önce eşlerin birbirlerini tanıma düzeyleri ve bu kararı alırken kullandıkları kriterler evliliğin geleceğini şekillendirmektedir. Uyumlu bir evlilik için en önemli etken eşler arasında sağlıklı bir iletişim olarak belirtilmiştir. Kendini evliliğinde 'mutlu' ve 'mutsuz' olarak tanımlayan kişiler karşılaştırıldığında bu gruplar arasındaki en önemli farkın kendini evliliğinde 'mutlu' olarak tanımlayan kişilerin yaşadıkları problemleri 'daha az ciddi' görmeleridir (Özgüven, 2010).

Yeni evli çiftlere bakıldığında özellikle evliliğin ilk zamanlarında evliliklerini olumlu olarak görmeye eğilim göstermektedirler. Aksi takdirde kendilerini yaşadıkları evlilikte başarısız olarak görebilir veya kötü bir evliliğe mahkûm hissedebilmektedirler. Bu

durumda kişiler farklı stratejilere başvurabilirler. Örneğin zorlu olaylarla ilgili algılarını değiştirmeye çalışıp kaygı seviyelerini düşürmeye çalışabilmekte oldukları görülmüştür (Hall & Adams, 2011).

Evlenmeden önce depresyonda olan ve olmayan kişilerle yapılan araştırmada evlenmeden önce depresyonda olan kişilerin evlilikten daha fazla fayda sağladıkları görülmüştür. Depresyon nedeniyle evlilik kalitesinin düştüğü gözlemlense de, depresyondaki kişiler evlilikten fayda sağlamaktadır. Bunun nedeni evliliğin kişilere psiko-sosyal ve ekonomik menfaatler sağlamasının yanı sıra depresyon ve izolasyona meyilli kişilerin eşleri sayesinde izole olmamaları ve eşlerin depresyonda olan eşe sağladıkları duygusal destektir. Bir başka neden ise evli kişilerin diğer evli kişilerle yaptıkları arkadaşlıklar ve genişleyen akrabalık ilişkilerinin olduğu düşünülmektedir. Depresyonda olan kişinin evlilikten fayda sağlamasının bir diğer nedeni ise evlendiği kişi için ‘önemli olduğunu’ hissinin olabileceği düşünülmektedir. Genel olarak evlenmeden önce depresyonda olan kadınların ve erkeklerin evlilikten fayda sağladıkları görülmüş ve cinsiyet farkı gözlemlenmemiştir (Frech & Williams, 2007).

Ruh sağlığı ve evlilik ile ilgili yapılan araştırmalarda evliliklerde oluşabilecek olumsuz durumların etkileri de incelenmiştir. Yapılan araştırmalara göre yeni evli kişiler evlilikleri ile ilgili hayal kırıklığına uğradıkları zamanlarda kendilerini evliliklerindeki olumlu unsurlara odaklanmaya zorlayabilmektedir. Örneğin kişiler eşleriyle neden evlendiklerine odaklanabilmektedir. Kişilerin kullandığı bir diğer bilişsel başa çıkma stratejisi ‘kendi kendini yatıştırmak’ olarak belirtilmiştir. Örneğin kişiler ‘yaşanan zorluğun geçici olduğunu’ kendi kendilerine tekrarlayabilmektedir. ‘Küçültme’ ise bir başka bilişsel başa çıkma stratejisidir. Bu stratejide kişiler yaşadıkları problemi minimize etmekte ve önemsizleştirmektedir. Olumlu düşünmek stratejisini kullanan kişiler, karşısındaki kişinin söylediklerini ima etmediğini düşünebilir. Kişilerin birlikte olmalarını ilahi bir kaynağa bağlamaları ise bir başka bilişsel stratejidir. Kaderin veya ilahi bir gücün onları bir araya getirdiğine inanmak, zorluklar ortaya çıktığında kişilerin kendilerini daha olumlu tutabilmelerine yardımcı olmaktadır (Hall & Adams, 2011). Bir- Akturk ve Fısıloglu (2009) araştırmasına göre kadınlar evliliklerini erkeklere göre daha negatif değerlendirmektedir. Bunun kadınların evrensel özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

1.1.4 Evlilik ve Sağlık

Kişiler evliliklerindeki sorunları hayatlarındaki diğer sorunların da nedeni olarak görmektedirler. Evlilikte uyum içinde olma ve evliliği olumlu değerlendiriyor olma, kişilerin fiziksel sağlığını da olumlu yönde etkilemektedir. Yapılan birçok çalışmada, boşanmaların genellikle evliliğin ilk yıllarında ve çocuğu olmayan çiftlerde görülmesi bize çocuğun evliliğin devamında etkili bir faktör olduğu düşünülmektedir (Bradbury 2002).

Kişiler yaş aldıkça evlilikte oluşan gerginliklere olan hassasiyetleri artmaktadır. Evlilikte yaşanan zorlanmalar ve gerginlikler kişilerin fiziksel sağlıklarında gerilemeye neden olmaktadır. Bu negatif etki yaşlılık döneminde daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Umberson, Williams, Powers, Liu, & Needham, 2006).

Evlilik ve birlikte yaşama kişilere devamlığı olan bir cinsel hayat yaşayabilmek için zemin sağlamaktadır. Evli çiftlerin bekâr kişilere oranla daha sık cinsel ilişkide buldukları görülmüştür. Evlilik kişilerin duygusal yatırım yapmayı kolaylaştırıp destekleyerek cinsellikle ilgili memnuniyeti ve cinselliğin sıklığını etkilemektedir (Waite, 1995).

Waite (1995) araştırmasına göre evli erkeklerin evlenmemiş erkeklere oranla daha az alkol problemi yaşadığı görülmüştür. Diğer bir yandan evliliğin bozulması ise kişilerin stres seviyelerini yükselten ve öznel iyi olma halini azaltan bir durumdur. Aynı çalışmada evli kişilerin evlenmemiş veya boşanmış kişilere oranla ölüm risklerinin daha düşük olduğu da iddia edilmiştir.

1.1.5 Türkiye’de Evlilik

Türkiye’de evlilik geniş bir anlama sahiptir. Ülkemizde medeni kanunda belirtilen özelliklere sahip evliliklerde evlilik olarak tanımlanmakta, herhangi bir yasal özelliği bulunmayan dini evlilikler de (imam nikahı) evlilik olarak adlandırılmaktadır. Hem din hem toplum tarafından kabul edilen imam nikâhının hukuksal bir yaptırımı bulunmamaktadır. Civelek ve Koç (2009) araştırmasına göre eğitim seviyesi arttıkça resmi nikah ile evlenen veya her iki nikahı da kıydıran kişilerin oranı yükselmektedir.

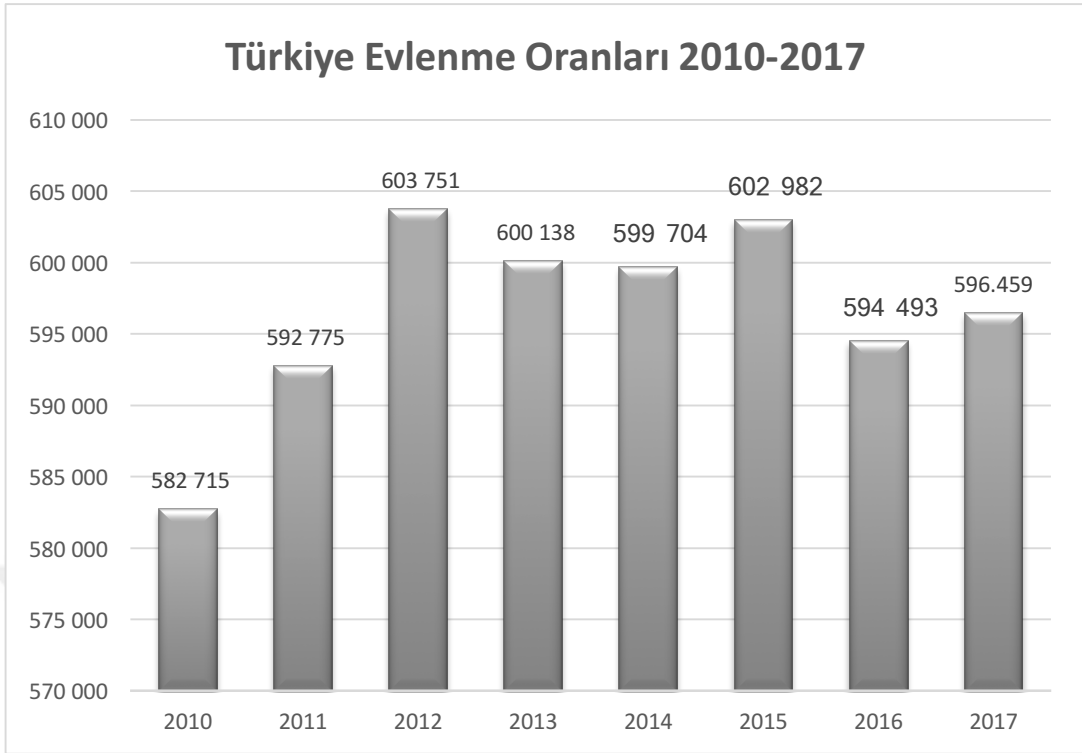
Araştırmacılara göre resmi istatistiklerde konudan dolayı eksiklik olduğu düşünülebilmektedir. Örneğin Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre dini nikahla evlenen kişiler kapsam dışı kalmıştır.

Beşpınar (2014) araştırmasında Türkiye’de evliliğe ilişkin tutumları ve idealleri incelemiştir. Araştırmada Türkiye’de hiç evlenmemiş ve boşanmış bireylerin sayılarının artmakta olduğu, ilk evlenme yaşının ise yükseldiği gözlemlenmiştir. Ancak değişimlere gözlemlense de Türkiye’de geleneksel değerler evlilikte ailenin etkisi önemini korumaktadır. Aynı zamanda eğitim yükseldikçe eşlerin ev ile ilgili sorumluluklardan doğan sorunlar yaşama ihtimalleri de artmaktadır.

Kişilerin eşleri ile tanışma şekli buldukları sosyal evre ile ilgili bilgi vermektedir ve bu nedenle toplumsal ilişkilerle ilgili önemli bir ipucu olmaktadır. 2006 yılında Türkiye’de yaşayan kişilerin eşleri ile tanıştıkları çevrenin en çok komşu çevresi olduğu görülmüştür. Bunu arkadaş çevresi takip etmektedir. 2011 yılında ise kişiler eşleriyle en çok akraba çevresi ve komşu/mahalle çevresinde tanışmışlardır. Bunu arkadaş çevresi, iş çevresi, okul/dershane/kurs çevresi takip etmektedir. Beşpınar (2014) bu durumun eğitim seviyesinde görülen artış ile birlikte çevrenin de değişmesinden kaynakladığını belirtmektedir.

Aynı araştırmaya göre Türkiye’de akraba evliliği önemli bir gerçektir. 2006 senesinde akraba evliliği yapan kişilerin oranı %22 iken 2011 senesinde bu oran %21’e düşmüştür. Eğitim seviyesi yükseldikçe akraba evliliğinin azaldığı da gözlemlenmiştir.

Bir-Aktürk ve Fışıloğlu (2009) araştırmasına göre evliliğin süresi arttıkça kişilerin evlilik doyumunu artmaktadır. Diğer araştırmalarla ters düşen bu araştırma sonucunun nedeni araştırmacılara göre Türkiye’deki sıkı aile bağları ve yeni evli kişilerin sıkı aile bağlarını oluşturmak ve bağlanma sorunlarını zlemek için zamana ihtiyaçlarının olmasındır.

Grafik 1.1. Türkiyede Evlenme Oranları

Grafik 1.1’de Türkiyedeki evlenme oranlarına yer verilmiştir. Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre Türkiye’de yapılan evlilik sayısı 2010 senesinde 582,715 iken 2012 senesinde ciddi bir artış göstererek 603,751’e yükselmiştir. 2013 senesinde 600,138, 2014 senesinde 599,704, 2015 senesinde 602,982 evlilik gerçekleştirilirken 2016 senesinde yapılan evlilik sayısı 594,493’e, 2017 senesinde ise 596,459’a düşmüştür.

1.2 BOŞANMA

Evlilik kurumu kesin kurullarla belirlenmiş bir hukuksal anlaşmadır. Eşlerin, yasalar tarafından belirlenmiş olan bu kuralları değiştirme hakları yoktur ve onlara uymak zorundadırlar. Tarafların kendi istekleriyle kolayca katılabildiği, ancak karşılıklı anlaşma ile dahi zaman zaman kolayca ayrılamadığı ya da kendi kendilerine feshedemediği ender birliklerden biridir. Evlilik hukuksal bir bağla başladığı gibi hukuksal bir işlemle son bulmak zorundadır. Özgüven (2010), boşanmayı “yasal olarak kurulan evlilik birliğinin, yine yasal olarak sona erdirilmesi işlemi” olarak tanımlanmaktadır (Özgüven, 2010).

‘Türk Medeni Kanununa göre boşanma sebepleri; Zina, Cana kast ve kötü muamele, suç ve onur kırıcı davranışlar, terk, ruh hastalığı, sürekli geçimsizlik halleridir. Evliliklerde oluşabilen olası sorunların kaynakları; iletişim, cinsel ilişki sorunları, zararlı alışkanlıklar (alkol/uyuşturucu/kumar vb.), şiddet, sağlık sorunları, gelirdeki değişiklikler, çocuk yapamama, evlilik dışı ilişkiler olabilmektedir (Özgüven, 2010).

Kişiler genellikle evlenmenin en iyi seçenek olduğunu düşündüklerinde ve evliliğin faydalarına odaklandıklarında evlilik kararını almaya eğilim göstermektedir. Ancak bu beklentiler gerçekleşmeyebilmektedir. Böyle durumlarda kişiler için evli olmanın cazip tarafları azalabilmekte ve boşanmanın cazip tarafları artabilmektedir. Evliliğin başındaki beklentilerin ve isteklerin değişmesi ve/veya gerçekleşmemesi kişileri çatışma durumuna getirebilmektedir. Böyle durumlarda kişilerin boşanma fikrini düşünmeye başlamaları muhtemeldir (Arıkan, 1996). Günümüz yaşam şekli nedeniyle bireyler, aileye eskiden olduğundan daha az zaman ayırmaktadır. Bu sadece çalışma bakımından değil; eğitiminden eğlenceye çeşitli alanlarda olmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak eşlerin birbirleri üzerindeki talepleri geçmiş senelere oranla daha artmıştır ki, bu taleplerin karşılanması ciddi problemler yaratmakta ve boşanmaya kadar götürmektedir (Sezal, 2003). Boşanmalarda en baskın sebep, karı kocanın birbirlerini ‘tanıyamadıkları’ olarak gösterilmektedir. Bunun için de evliliklerin ilk beş yılına dikkat çekilmektedir. Çünkü taraflar ancak evlendikten sonra birbirlerinin ‘gerçek yüzünü’ görmekte ve sorunlar başlamaktadır (Meriç, 2004). Boşanmayı düşünmek, evliliğin bozulması yönündeki karmaşık sürecin bir basamağıdır (Booth & White, 1980)

Brülder’e göre genç yaşta evlenen veya evlenmeden önce birbirini tanımak için kısa bir süre tanıyan çiftlerin boşanma ihtimalleri daha yüksektir (Kalmijn & Poortman, 2006). Ancak Kalmijn ve Poortman’ın (2006) araştırmasına göre evlenmeden önce birbirini kısa süre tanımış olma kadınlar için boşanma oranını etkilerken erkekler için etkilemediği görülmüştür. Araştırmacılara göre bunun nedeni kadınların evlilik problemlerine erkeklere oranla daha duyarlı olmalarıdır.

Boşanma bir süreçse boşanmayı düşünmekte bu sürecin içerisinde ayrı bir süreçtir. (Hopper, 1993). Broman’ın (2002) araştırmasına göre genç yaştaki kişilerin boşanmayı düşünme ihtimalleri daha yüksektir. Aynı zamanda boşanmayı düşünen kişilerin %90’ı

boşanmamaktadır. Boşanmayıp evli kalan kişilerin evlilik memnuniyetleri ise boşanan kişilere göre daha yüksektir.

Güncelliğini korumasa da Arıkan'ın (1996) araştırmasına göre kişilerin boşanma riskini arttıran durumlar; eşlerin 'yetişme tarzlarının' çok farklı olması, kişilerin küçük yaşta evlenmesi, eşlerin farklı dini inançlara sahip olması, eşlerin farklı eğitim seviyelerine sahip olmaları, eşlerin aile büyüklerinin onaylamamasına rağmen evlenmeleri en sık rastlanan nedenlerdendir. Boşanma ihtimalini daha düşük oranda arttırabilen durumlar; eşlerden birinin evlilik öncesinde bir evlilik yaşaması veya dul olması, eşlerin farklı milletlere mensup olmaları, kişilerin ekonomik durumlarının arasında fark olması, kişilerin evlilik kararı öncesi birbirleriyle cinsel ilişkide bulunmuş olmaları olduğu görülmüştür. Aynı araştırmaya göre katılımcıların belirttikleri boşanma nedenleri sıklık sırasına göre; şiddetli geçimsizlik, içki, kumar, kötü muamele/cana kast ve zinadır. Aynı zamanda katılımcıların %57,6'sı boşanmış ve evli kadınlar arasında bir fark olmadığını düşündüklerini belirtirken katılımcılardan 28'i boşanmış kadınlara 'iyi gözle bakmayacaklarını' belirtmiştir. Arıkan, (1996) kişilerin boşanmaya ilişkin tutumlarını da incelemiştir. Araştırmaya katılan kişilerin %93,6'sı boşanmanın teşvik edilmesine karşıdır ancak boşanmanın yasaklanmasını desteklememektedir, katılımcıların %92, 47 si evliliği kurtarmaya yönelik çabalar başarısız olduğu takdirde boşanmayı onaylamıştır. Aynı zamanda katılımcıların %91,6'sı boşanmanın kişilerin bütün hakları garantiye alınması durumunda izin verilmesini desteklemektedir. Aynı zamanda katılımcılar 'ağırlıklı olarak boşanmanın 'ahlaksızlık', 'utanç' gibi tanımlamalarla eşleştirilmemesi gerektiğini düşünmektedir'.

1.2.1 Boşanma Sonrası

Yapılan araştırmalara göre evliliklerin %20'si evliliğin ilk beş senesi içinde ayrılma veya boşanma şeklinde bozulmaktadır (Bramlett & Mosher, 2001). Diğer bir yandan evliliğin devam ediyor olması, bu evliliklerin tatmin edici evlilikler olduğu anlamına gelmemektedir. Boşanmanın önünde engeller olan evlilikler çeşitli sorunları içinde barındırarak devam edebilmekteyken, boşanmanın önünde engelleri olmayan daha tatmin edici evlilikler boşanma ile sonlanabilmektedir (Booth & White, 1980).

Boşanma kişileri ekonomik olarak zorlayan bir süreç olduğundan boşanma sürecinde kadınların ve erkeklerin daha ekonomik konutlara geçiş yaptığı görülmüştür. Boşanan erkekler ve kadınlar kendi sahip oldukları evlerden çıkıp kiraya geçmekte, daha küçük, daha az konforlu veya muhit olarak merkezden daha uzak olan konutlarda yaşamayı tercih etmekte oldukları saptanmıştır (Clarke-Stewart & Brentano,2006).

Boşanma süreci kişilerin ekonomilerini etkilemenin yanı sıra sosyal hayatlarını da büyük ölçüde etkilemektedir. Kişiler boşandıkları eşleri vasıtasıyla tanıştıkları kişilerle veya eşlerinin akrabalarıyla olan bağları da kaybedebilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano,2006). Boşanma ve ayrılma durumlarında aile ilişkileri ve süreçleri devam etmekte, bazı üyelerin artık hane dışında yaşıyor olması ilişkileri bitirmemektedir (Boss ve ark.,2009).

Boşanma sonrası kişilerin rolleri de değişmektedir. Kadınlar 'evi kuran dişi kuş' rolünden çoğu zaman para kazanan kişi rolüne geçmek durumunda kalırken erkekler ise çocuklarıyla daha çok zaman geçirmek, onların eksikleriyle ilgilenmek durumunda kalırlar. Değişen roller ne kadar çoksa kişilerin bunu kabul etmesi de o kadar zorlaşmaktadır. Boşanmadan sonra evdeki rutinlerde de değişiklikler görülmektedir. Ev halkı daha az birlikte yemek yemekte, eskisine göre daha çok çalışan ve daha çok sorumluluğu olan daha stresli ve görev yükü artmış anne veya baba yemekleri daha çok dışarıdan sipariş edilebilmektedir. Aynı zamanda Boşanan kişilerin çoğunun boşanmayı takip eden ilk sene içerisinde yeniden flört etmeye başladıkları görülmüştür. Bu kişilerin kendilerini eski evliliklerinden ayırıştırabilmeleri için önemli bir adımdır (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Kadınlar boşandıktan sonra çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu güçlükler: çevre baskısı, aile baskısı, ruhsal sıkıntı, nafaka ile ilgili sıkıntılar, yaşadığı evin tamiratlarını yapmakta sıkıntı, ekonomik sıkıntılar, hane bulma sıkıntısı ve erkeklerin tacizi olarak görülmüştür. Bunlardan en sık karşılaşılanlar ekonomik sıkıntı (%88,6), çevre baskısı (%80,8), çocuklarını özleyecek olma (%79), erkeklerin tacizi (%77) ve aile baskısıdır (%73,2) (Arıkan, 1996). Örneğin, boşanmış kadınların ekonomik olarak yoksulluk sınırına veya bazı durumlarda bu sınırdan da aşağı düştükleri görülmüştür.

Erkeklerde kadınlar gibi boşandıktan sonra çeşitli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu güçlükler; ev ve kendi bakımını yapmakta güçlük, nafaka ile ilgili sıkıntı, ruhsal sıkıntı, çocuklara özlem duyma, hane bulmada sıkıntı, ekonomik sıkıntı, çevre ve aile baskısı olarak görülmüştür. Bunlardan en sık görülenleri; çocukları özlüyor olma (%71,6), ev işleri ve kendi bakımını idame etmekte sıkıntı (%62,6) ve ruhsal sıkıntıdır (%58,6). Araştırmada kadın ve erkeklerin karşılaştıkları düşünülen zorluklar karşılaştırıldığında erkeklerin kadınlara oranla boşanma sürecinden sonra daha az zorlukla karşılaştıkları, kadınların ise daha engellenmiş olarak görüldüğü sonucuna varılabilmektedir (Arıkan, 1996).

Kadınlardan sonra en çok zorlanan gören tarafın ise çocuklar olduğu bildirilmiştir. Aynı zamanda araştırmada katılımcılara boşanmış kişilerle arkadaş olmayı uygun bulup bulmadıklarını sorduğunda, kişilerin neredeyse tamamı boşanmış kişilerle arkadaşlığı onaylamıştır. Yalnızca 42 katılımcı boşanmış kişilerle arkadaş olmayı onaylamamaktadır (Arıkan, 1996).

Boşanma sonrası kişiler olumsuz olaylar ve gelişmeler dışında olumlu gelişmeler de yaşayabilmektedir. Kişiler önceki ilişkilerinde yaptıkları hatalarından öğrenebilmekte, süreçle birlikte kendini tanıyabilmekte, yarım bıraktıkları okullarına geri dönebilmekte veya daha önce çalışmayan bir annenin pasta yapmayı öğrenip pastalarını satarak para kazanması gibi yeni yetenekler de geliştirebilmektedirler. Bu olumlu gelişmeler kişilerin kendilerine olan güvenlerini arttırmaktadır (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

1.2.2. Boşanma Sonrası Ruh Sağlığı

Her evlilikte dile ifade edilemeyen beklentiler ve ruhsal gereksinimler olabilmektedir. Bu beklentiler gerçeğe aykırı ise ya da eşlerden biri bu beklentileri karşılamakta yetersiz kalıyorsa evlilik düş kırıklığıyla sona erebilmekte veya düş kırıklığı ile devam edebilmektedir. Bu düş kırıklığının devam etmesi eşleri boşanmaya sürükleyebilmektedir.

Boşanma, bir evlilikte iki kişinin deneyiminden çok daha fazladır (Boss ve ark., 2009). Boşanma kişilerin ruh sağlıklarını da derinden etkilemekte ve boşanan kişilerde kaygı, öfke, yalnızlık ve depresyon görülebilmektedir. Boşanmış kadınların ve erkeklerin evli

kadın ve erkeklere oranla intihar ve intihara teşebbüs oranları daha yüksek bulunmuştur . Ayrıca, boşanmış kişilerin evli kişilere oranla daha çok alkol tükettiği ve bağımlılıklara daha yatkın oldukları gözlemlenmiştir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma süreci, çiftlerin ruh sağlıkları ve fiziksel sağlıkları ile ilgili olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Boşanan kişiler, boşanmayan kişilerle karşılaştırıldığında psikopatoloji geliştirme ihtimallerinin daha yüksek olduğu, daha çok fiziksel hastalık geçirdikleri, araba kazası geçirme ihtimallerinin daha yüksek olduğu, intihar, adam öldürme, şiddet, bağımlılık bozuklukları geliştirme ve hastalıktan hayatını kaybetme oranlarının boşanmamış kişilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür (Gottman, 1998). Yeni boşanan pek çok kişi bu dönemde daha hassas ve kırılgan olabilmekte, değişken tavırlar sergileyebilmekte ve yanlış muhakeme yapabilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano,2006).

Orta yaşta boşanan veya boşanma sürecinde olan kişilerin daha çok stres, kaygı ve korku hissettikleri görülmüştür. Aynı zamanda araştırmaya göre bu kişiler psikolojik bozukluk yaşamaya daha eğilimli olmaktadır (Lloyd, Sailor, & Carney, 2014). Evliliğin kutsal ve sonsuza kadar süreceğine inanan kişiler boşandıktan sonra daha çok stres yaşamakta ve depresif hissetmektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanan kadınların kolay ağlama, kendilerini suçlama, çaresiz hissetme değersiz hissetme, gelecekte umutsuz olma ihtimallerinin evli kadınlara göre daha yüksek olduğu da gözlemlenmiştir. Diğer bir yandan yapılan araştırmalarda eşinden ayrı veya boşanmış kişilerin tümör ve bakterilerle savaşan hücrelerinin boşanmamış kişilere oranla daha düşük olduğu görülmüştür. Tümör ve bakterilerle savaşan hücrelerin azlığı ise boşanan kişileri hastalıklara karşı daha hassas ve savunmasız yaptığı iddia edilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma süresince kişilerin deneyimledikleri stres seviyeleri aynı kalmamaktadır. Boşandıktan iki sene sonra kişilerin deneyimledikleri stres seviyeleri azalmaya başlamaktadır. Boşandıktan dört sene sonraki stres seviyesi ise evli kişilerin yaşadıkları stres seviyesiyle karşılaştırılabilir seviyeye inmektedir. Boşandıktan sonra kişilerin

çoğunluğu boşanmayı pozitif bir olay olarak görmekte ve pek çok şeyin evliyken olduğundan daha iyi olduğuna inanmaktadırlar (Clarke-Stewart & Brentano,2006).

Anne ve babasının evliliğini ‘mutsuz bir evlilik’ olarak hatırlayan ve ebeveynleri arasındaki çatışmalara şahit olmuş kişiler boşanmaya nispeten olumlu bakmaktadırlar. Bu kişiler kendi evliliklerinde de ‘mutsuz bir evlilik’ içerisinde olmaksızın boşanmayı tercih etmiş olabilmektedir. Anne ve babasının ‘başarısız’ evliliklerine şahit olmuş kişiler için çocuklar için bir evliliği sürdürme fikri zahmete değmeyen bir durumdur (Amato & Booth, 1991).

Evliliği boşanma ile sonuçlanan kişiler, boşanma ile ilgili daha özgürlükçü düşüncelere sahiptirler. Araştırmaya göre kişiler boşandıktan sonra daha boşanma yanlısı hissiyatlara sahip olmaktadır (Amato & Booth, 1991). Kişiler kimi durumlarda boşanmak istese de bunu gerçekleştirmemekte veya erteleyebilmektedir. Okul öncesi yaşta çocuğa sahip olmak kişileri boşanmaktan veya ayrılmaktan alı koyan bir faktörken, kişilerin boşanmayı düşünmelerini engellemektedir. Aksine okul öncesi çocuk ebeveyni olmanın getirdiği stres ve sorumluluklar kişilerin boşanma düşüncelerini arttıran bir etmendir (Booth & White, 1980).

Hopper (1993) araştırmasına göre boşanma süreci başladığı zaman boşanan kişiler kendilerini boşanmayı talep eden taraf veya boşanmayı istemeyen taraf olarak konumlandırmaktadır. Ancak boşanma öncesi olan hiçbir olay boşanma sırasında kimin bunu talep eden kişi olacağını belirlememektedir. Diğer bir yandan araştırmaya göre boşanma öncesi kişilerin deneyimleri farklı değildir. Boşanma öncesi pek çok ilişkinin üç niteliği: uzun süre öncesine dayanan memnuniyetsizlik, çoklu şikayetler ve duyguların karmaşasıdır. Neredeyse her boşanmadan önce hem boşanmayı talep eden taraf hem de diğer eş uzun bir belirsizlik ve karmaşık duyguların hakim olduğu değerlendirme dönemi geçirmektedir. Kişiler bir yandan acı, memnuniyetsizlik ve sıkışık kalmışlık duygularını tarif ederken bir yandan da eşlerinde hoşlarına giden ve bırakmak istemedikleri iyi şeyleri de tarif etmişlerdir.

Psikolojik olarak zorlanma daha çok ‘geride kalan’/’terk edilen’ kişilerde görülebilmektedir. Evlilik anlaşma yolu ile de sonlansa yeni sürece alışmak ve uyum sağlamak duygusal açıdan zorlayıcı olabilmektedir (Clarcke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma özellikle erkekler için sağlıklarını gözlemleyen ve özdenetimi cesaretlendiren bir kişinin kaybı demektir. Evliliğin bitmesi erkeklerde alkol ve sigara tüketimini arttırmakta, kadın ve erkeklerde kilo kaybına neden olmaktadır. Aynı zamanda evliliği biten kadınların uyku saatlerinde azalma gözlemlenmiştir Evliliğin bozulması ise kişilerin stres seviyelerini yükselten ve öznel iyi olma halini azaltan bir durumdur (Waite, 1995).

Boşanma çiftlerden sadece biri tarafından talep edildiğinde kişiler için ani şekilde eşi kaybetmiş olmak kadar stres yaratabilmekte ve travmatik bir etkiye sahip olabilmektedir. Bu gibi durumlarda taraflardan kararı alan kişi daha hazırlıklıyken diğer kişi kararı kabul etmek ve uyum sağlamak durumunda kalır (Clarcke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma kişilerin yoğun suçluluk duygusu hissetmelerine de neden olabilmektedir. Suçluluk duygusunun pek çok nedeni olabilir. Örneğin yanlış bir şey yapmış olmaktan dolayı hissedilen suçluluk duygusu ve eşini aldatan kişinin ilişkisini gizlediği için hissettiği suçluluk nedenler arasında sayılabilir. Suçlulukla birlikte kişiler çoğunlukla üzüntü hissetmekte ve yas tutmaktadır. İstemedi de olsa bir ilişkiyi/evliliği bitiriyor olmak, zaman geçirilen, emek harcanan eşi özlemek için bir engel değildir (Clarcke-Stewart & Brentano, 2006).

1.2.3 Kadın ve Erkeklerin Boşanmaya İlişkin Yaklaşımları

Arıkan, (1998) yaptığı araştırmasında katılımcıların, kadın ve erkeklerin gerektiğinde boşanabileceklerine inandıkları görülmüştür. Aynı araştırmada katılımcılara kadının boşanabileceği durumlar sorulduğunda %88,5'i kocasıyla anlaşamıyorsa (fikren ve ruhen), %85,5'i kocası üzerine kuma getirirse/veya getirmek isterse. %80'i kocasının kumar ve/veya alkol kullanımı varsa cevabını verirken %78,2'si kocası aldatıyorsa ve %78'i kocası başkasına aşıkça cevaplarını vermiştir. Aynı araştırmada katılımcılara erkeklerin boşanabileceği durumlar sorulduğunda; %99,1'i karısının başka bir erkekler onu aldatması, %92'si karısıyla anlaşamıyorsa (fikren ve ruhen), %84.8'i karısının evi

terk etmesi, %84.4'ü karısının başkasına aşık olması , &82.3ü ise karısının kumar ve/veya içki alışkanlıkları varsa cevabını vermiştir (Arıkan, 1996).

Kalmijn ve Poortman (2006) yaptıkları araştırmada, kadınların erkeklere oranla boşanma kararı alma oranlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kadınların çalışıyor olmaları boşanma ihtimallerini arttırmaktadır. İş hayatında güçlü pozisyonlarda olan kadınların boşanma sonucu yaşayacakları finansal zorluklar çalışmayan bir kadınlara oranla daha azdır. Çalışıyor olmak kadınlara bağımsız olarak bir ev kurmak ve onu idame ettirmek konusunda özgürlüklerini arttırmaktadır. Bu da kadınların boşanma eşiğinde düşmelere neden olabilmektedir. Çalışıyor olmak kadına ekonomik ve ruhsal bir özgürlük kazandırmaktadır. Bu kazançlar kadınlar için boşanma durumunun getireceği düşünülen bedelleri düşürdüğü düşünülmektedir. Çalışıyor olmak kadınların kendilerine olan saygılarını ve bağımsızlıklarını arttırmakta, dolayısıyla tek başlarına da yapabilecekleri düşüncesinin altını çizmekte, boşanma ile algılarını etkilemekte ve bu kararı almalarını kolaylaştırmaktadır. Finansal problemlerin kadınların boşanma kararı almalarında daha etkili olduğu görülmüştür (Kalmijn & Poortman, 2006). Boşandıktan sonra kadınların aile gelirinde düşüş gözlemlenmektedir. Boşanan kadınlarla evli kadınların aile gelirleri karşılaştırıldığında boşanmış kadınların aile gelirlerinin yaklaşık %30 oranında daha düşük olduğu görülmüştür (Clarke-Stewart & Brentano,2006).

1.2.4 Boşanma Adaptasyonu

Boşanmaya uyum sağlama bir geçiş sürecidir. Geçiş süreci, biten evliliğin yasını tutmakla başlayıp, öfke, suçluluk ve ihanet edilmiş hissettikten sonra hayata bağımsız bir birey olarak devam etmekle sonlanmaktadır. Ancak bu değişim zaman almaktadır. Boşanma sonrası ebeveynliğe uyum sağlama süreci ise ek bir geçiş sürecidir (Lloyd, Sailor, & Carney, 2014).

Eğitilmiş ve ruhsal olarak sağlıklı kişiler boşanma sürecine daha kolay adapte olmaktadır. Kendine güvenen, yaratıcı, cesur, özgürlükçü, kendinden emin, sosyal, yetenekli aynı zamanda boşanmaya adapte olabileceğine inanan kişilerin de boşanmaya daha kolay baş ettikleri ve uyum sağladıkları görülmüştür. Yaşlı kişiler sürece ayak uydurmakta daha çok zorlanmakta ve süreçten dolayı daha çok

endişelenmektedir(Clarke-Stewart & Brentano, 2006). Orta yaşta boşanma sonrası uyum sağlama, başı ve sonu olan bir süreçtir. Hem duygusal hem maddi olarak sıfırdan başlamayı içerir. Bu dönemde kişiler duygusal zorlanmalar, yeniden başlama hissi ve ebeveynlik şekilleri ile ilgili değişikliklerle baş etmek durumunda kalmaktadır. Kişiler yeniden bir hayat inşa etmek ve yeni bir benlik hissi geliştirmek durumunda kalırlar. Böylelikle kişiler eski eşleri olmadan yeni bir hayata başlarlar. (Lloyd, Sailor, & Carney, 2014).

Boşanma sonrası adaptasyon sürecini etkileyen bir diğer faktör ise kişilerin evliliklerinin kalitesidir. Problemlili evlilikler içinde olan kişiler için üzüntü/sıkıntı evlilik devam ederken yüksektir, bu üzüntü/sıkıntı seviyesi boşanma öncesi dönemde artmaktadır ancak boşanma ile birlikte üzüntü/sıkıntı seviyesinde ciddi bir düşüş görülmektedir. Boşanmadan sonra ise üzüntü/sıkıntı seviyesi tekrar artış gösterip sabit hale gelmektedir. Mutlu evliliği olan kişilerin ise evliliği süresince üzüntü/sıkıntı seviyesi düşüktür, boşanmadan önce üzüntü/sıkıntı seviyesi artar ve boşanma da ciddi bir şekilde artış gösterir ancak boşanmadan sonra üzüntü/sıkıntı seviyesi düşer ve kişiler ruh sağlıklarını iyileştirirler. Sonuç olarak evliliği kötü giden kişilerin boşanma sürecine adaptasyonlarının daha zor olabileceği, evliliği iyi giden kişilerin boşanmaya nispeten daha kolay adapte olacağı söylenebilmektedir. Aynı zamanda evlilik süresince kendi hobileri olan, sosyal aktivitelere katılan kişilerin boşanmaya daha kolay adapte olduğu görülmüştür (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma ile ilgili duyulan suçluluk boşanma adaptasyonunu etkileyen bir diğer etmendir. Boşanma ile ilgili suçlu hissediyor olmanın boşanmaya adapte olmayı özellikle kadınlar için zorlaştırdığı düşünülmektedir. Boşanma sonrası adaptasyonu etkileyen bir başka etmen eski eşle olan ilişki kalitesidir. Boşanma sonrası kişilerin çatışmaları çoğunlukla azalmakta ancak yok olmamaktadır. Evliliği şiddet içeren kişilerin boşanmaya daha zor adapte oldukları görülmüştür. Diğer bir yandan sınır koymak da önemlidir. Eski eşi ile ilişkisi çok yakın olan kişilerin de boşanmaya adaptasyonlarının zor olduğu görülmüştür(Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma sonrası sürece uyum sağlamayı kolaylaştırıcı etmenler de mevcuttur. Boşanma sonrası arkadaş ve aileleri tarafından sosyal destek gören kişilerin boşanmaya

daha kolay adapte oldukları ve kişilerin boşanma sonrası sosyal destek görmeyen kişilere kıyasla daha sağlıklı oldukları görülmektedir. Bu durumu daha da güçlendiren bir etmen sosyal destek ağının sabit ve yakın arkadaşlardan oluşmuş olmasıdır. Bir diğer etmen ise sosyal destek ağında boşanmış başka kişilerin de bulunması ve bu kişilerin de boşanmayı onaylıyor olmasıdır. Böylelikle kişiler benzer deneyimler yaşayan kişilerden destek görürler ve yalnızlık hisleri azalmakta olduğu düşünülmektedir. Bir başka etmen ise flörttür. Boşandıktan sonra flört eden kişiler evliliklerinin bittiğini daha kolay kabullenmekte, eski eşlerine kendilerini daha az bağlı hissetmektedirler (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Boşanma sürecine adaptasyonu kolaylaştıran bir diğer etmen ise gelir düzeyidir. Yüksek gelir seviyesine sahip kişiler boşanma sürecine daha kolay adapte olmaktadır. Gelir düzeyi yoksulluk sınırında olan kişiler için özellikle boşanmaya adapte olmak daha zordur. Kişiler kendi ve çocuklarının yaşamını idame ettirirken zorlanırken boşanmaya duygusal olarak adapte olmaları neredeyse imkansızdır. Aynı zamanda boşanma sonrası gelirlerinde ciddi düşüşler olduğunu düşünen kişilerin boşanmaya adapte olmaları daha zordur. Eşten bağımsız geliri olan kişiler ise (örneğin eşinden bağımsız olarak evi olan kişiler) boşanmaya daha kolay adapte olmaktadır. Boşanma sonrası adaptasyonu etkileyen bir diğer etmen kişilerin sabit, tatmin eden, kazançlı işlerinin olmasıdır. Boşanan çiftlerin arkadaşlık ilişkileri de bu durumdan etkilenebilmektedir. Artık bir 'çiftin' parçasını oluşturmayan kişiler eski 'çift' arkadaş gruplarına uyum sağlamakta zorlanabilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

Ev ve çevre değişikliği boşanmadan sonra çiftleri etkileyebilecek etmenlerdendir. Ev veya çevre değişikliği kişileri arkadaşlarından, yakın ve alışılmış çevrelerinden, destek mekanizmalarından (kaynaklarından) ayırabilmekte ve kişilerin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006).

1.2.5 Boşanma Eğilimi

Ruh sağlığı alanında kişileri boşanmaya eğilimli hale getiren etmenler de araştırılmıştır. Ebeveynleri boşanmış kişiler, ebeveynleri boşanmamış kişilere göre daha yüksek boşanma riski altındadır. Bu durum özellikle eşlerden ikisinin de ebeveynleri

boşanmışsa veya kadının ebeveynleri boşanmışsa geçerlidir. Amato (1996) araştırmasına göre ebeveyn boşanması, çocukların samimi ilişkinin sürdürülmesi için gerekli olan ödüllendirici davranışlarda bulunma ihtimallerini düşürmektedir. Bu araştırmaya göre ebeveyn boşanmasının etkilerinin belirgin görüldüğü iki durum bulunmaktadır. Birinci durum kısa süreli evlilikler iken ikinci durum ise ebeveyn boşanmasını 12 yaşında veya daha küçükken deneyimlemiş olmaktır. Ebeveyn boşanmasının etkileri büyük ölçüde kişiler arası ilişkiler/davranışla kendini göstermektedir. Ebeveyn boşanmasını deneyimleyen kişiler, anne babası halen evliliklerini sürdüren kişilere oranla daha çok öfke problemi, aldatma, iletişim problemleri gibi ‘problemlerli davranışlar’ sergilemektedirler. Bu yaşanan ilişki/davranış problemleri kişilerin boşanma ihtimallerini arttırmaktadır böylelikle ebeveyn boşanması kişiler arası ilişkiyi direk olarak etkilediği düşünülmektedir. Aynı zamanda boşanmış ailelerin yetişkin çocukları ikili ilişkiler ile ilgili bilgi sahibi olmak için olumsuz rol modelleriyle büyümüşlerdir. Bu nedenle evliliğin işleyişini kolaylaştıran becerileri öğrenemeyebilirler (Amato, 1996).

Amato (1996) araştırmasına göre ebeveynleri boşanan kişilerin ikinci evliliklerinde de boşanma ihtimalleri yüksektir. İlk evlilikleri ilişki/davranış problemlerinden dolayı sonlanan kişiler aynı davranışları devam ettirdikleri durumlarda ikinci evlilikleri de boşanmayla sonuçlanabilmektedir. Hem kadının hem de erkeğin ikinci evliliği olduğu durumlarda boşanma ihtimali daha yüksektir. Eşlerden biri davranış problemi sergilediğinde diğer eşin olumlu tutumlarıyla ilişkinin devam etme ihtimali yükselirken ilişkide iki kişide de davranış problemi görüldüğünde boşanma ihtimalleri artmaktadır. Alternatif bir bakış açısı ise ebeveynleri boşanan kişilerin kişilik bozukluklarını ebeveynlerinden genetik olarak aktarılmış olma ihtimali olduğu idda edilmektedir.

1.2.6 Çocuklu Çiftler İçin Boşanma

Boşanma bir anda oluşan ve biten bir olay değildir. Boşanma, uzun süreli sonuçları olan bir süreçtir (Clarke-Stewart & Brentano,2006). Boşanma, yaşanan sorunlar için bir ‘son’ olarak görülsede boşanmayla sorunlar bitmemekte, eşler için kaygı ve strese yol açabilmekte aynı zamanda ekonomik zorluklar ve çocuklar ile ilgili problemlerin de oluşabilmesinde rol oynayabilmektedir (Özgüven, 2010).

Boşanan çiftlerin çocuk sahibi olması süreci daha karmaşık hale getiren etmenlerdendir. Çocuklu çift boşanmaya karar verdiğinde kendi birliklerini bitirmeye karar vermiş olsalar da çocukların nasıl yetişeceği konusunda ortak karara varmak için çabalamak durumunda kalırlar. Bu durumda evlilik biter, çift artık bir 'çift' olmaz ancak 'aile' kavramı, daha da genişleyerek (üvey anne, üvey baba, üvey kardeş, vb.) devam eder. Diğer bir yandan çocuklu çiftler için ebeveynlik yapmak boşanma sonrasında zorlaşmaktadır. Kendi duygularına takılıp kalma eğiliminden dolayı ebeveynler, kısa bir süreliğine de olsa 'verimli' bir şekilde annelik- babalık yapmakta zorlanabilmektedir (Clarke-Stewart & Brentano, 2006). Arıkan'ın (1998) araştırmasına göre ise çiftlerin çocuk sahibi olmalarının bir evliliği 'sağlıklı' bir şekilde devam ettirmek için yeterli bir neden olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda boşanmanın çocukları her durumda olumsuz etkilediğinin düşünüldüğü görülmüştür.

Bazı araştırmalarda göre ise çocuklu çiftlerin çocuksuz çiftlere oranla boşanma olasılıklarının daha düşük olduğu görülmüştür. Boşanma oranı özellikle çocuğu küçük yaşta olan çiftlerde düşüktür. Bu durumun iki farklı açıklaması bulunmaktadır. Birincisi sosyaldır; bu bakış açısına göre erkekler için boşanmanın sosyal olarak zararları daha çok olduğundan ve çocukların velayeti çoğunlukla annelere verildiğinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer açıklama ise ekonomiktir; çocuk sahibi kadınların çalışıyor olma oranları çocuksuz kadınlara göre daha düşüktür. Bu nedenle çocuklu kadınların ekonomik/finansal durumları boşandıktan sonra daha büyük sıkıntıya girebilecektir (Kalmijn & Poortman, 2006).

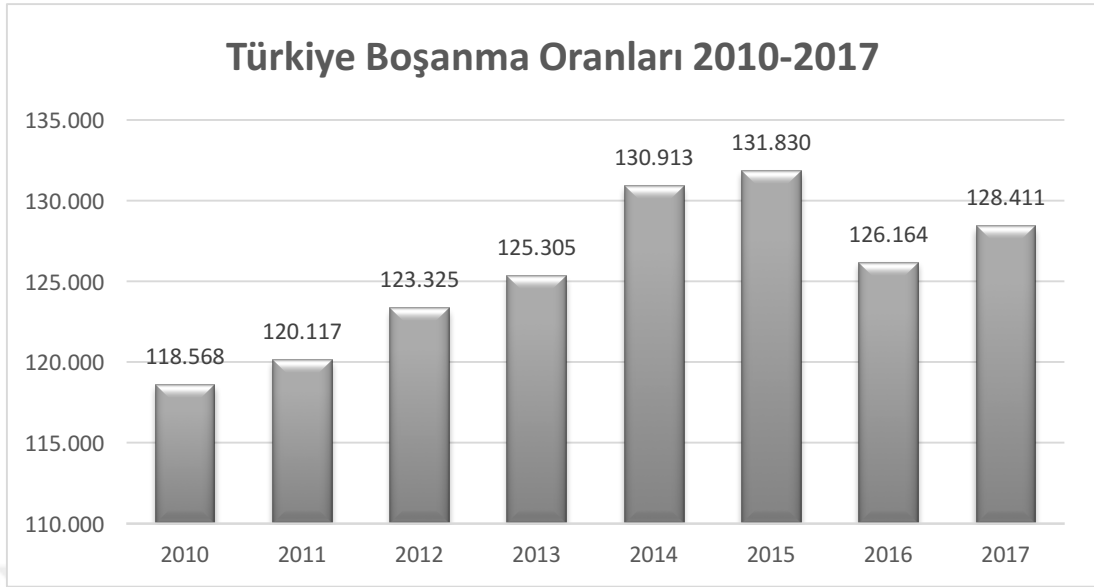
1.2.7 Türkiye'de Boşanma

Türkiye'de 1980'lerden günümüze kadar ortaya çıkan meyil incelendiğinde; bireylerin giderek daha ileri yaşlarda evlendikleri gözlemlenmektedir. Aynı zamanda kişilerin eşlerini çoğunlukla yakın çevrelerinin dışından buldukları, evlilik kararını daha çok kendilerinin aldıkları gözlemlenmiştir. Geçmişe kıyasla boşanmalar ve yeniden evlenmelerde de artış görülmektedir. Bu eğilimlerin toplumsal değişme ve şehirleşme süreci ile birlikte yaşanan bireyselleşmenin birer sonucu olarak karşımıza çıktığı söylenebilir.

Yüksel-Kaptanoğlu, Eryurt ve Koç (2012) araştırmasına göre genç yaşta evlenmiş, evliliği kendi dışında gerçekleşmiş, ülkenin gelişmiş bölgelerinde sosyalleşmiş, çocuksuz veya bir çocuklu ve ana dili Türkçe olan kadınların daha fazla boşanma eğiliminde olduklarını göstermiştir. Daha erken yaşlarda evlenen, daha çok çocuk sahibi olan, oruç tutan ve baş örtüsü takan kadınlar ise daha az boşanma eğiliminde olduğu gözlemlenmiştir.

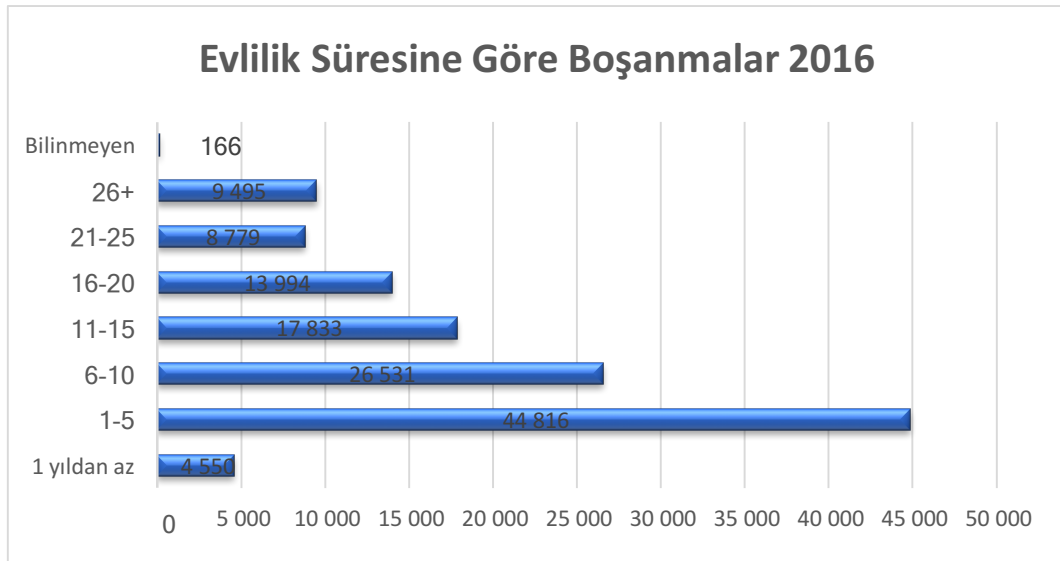
Beşpınar (2014) araştırmasına göre Türkiye’de 2006 ve 2011 seneleri karşılaştırıldığında eğitim seviyesi yükseldikçe hiç evlenmemiş ve boşanmış bireylerin oranı artmaktadır. 2006 senesinde hiç evlenmemiş kişilerin %15’i eğitimsiz kişilerken %49’u lise mezunu, %36’sı lisansüstü mezundur. Boşanma oranı da üniversite mezunlarında diğer gruplara göre nispeten daha yüksektir. 2011 senesine bakıldığında da benzer bir tablo mevcuttur. Beşpınar (2014)’a göre doğrusal bir artış görülmesine de eğitim arttığı sürece boşanma oranlarının da arttığı söylenebilir.

Türkiye ‘de evliliği biten kadınların 1/3’ünün boşanmayı takip eden üç yıl içerisinde yeniden evlendiği görülmektedir. Düşük eğitim seviyesine sahip, çalışmayan, genç yaşlarda evlenmiş, kırsal bölgelerde sosyalleşen ve dört veya daha fazla çocuğu olan kadınlar arasında yeniden evlenme daha yaygındır. Araştırmacılara göre bu durum kadınların yeniden evlenmeye yaşamla baş etme stratejilerinden olmasıyla açıklanmaktadır. Aynı zamanda kırsal bölgede yaşayan kadınların yeniden evlenme oranlarının kırsal alanda yaşamayan kadınlara oranla daha yüksek olması bu bölgelerde daha çok kendini gösteren toplumsal baskı ile açıklanmaktadır. Kadınlar için sahip olunan çocuk sayısı arttıkça yeniden evlenme olasılığı da yükselmektedir. Araştırmacılara göre bu durum ise çocuk bakımını sağlayabilmek adına başvurulan bir strateji olarak görülmektedir (Yüksel-Kaptanoğlu, Eryurt, & Koç, 2000).

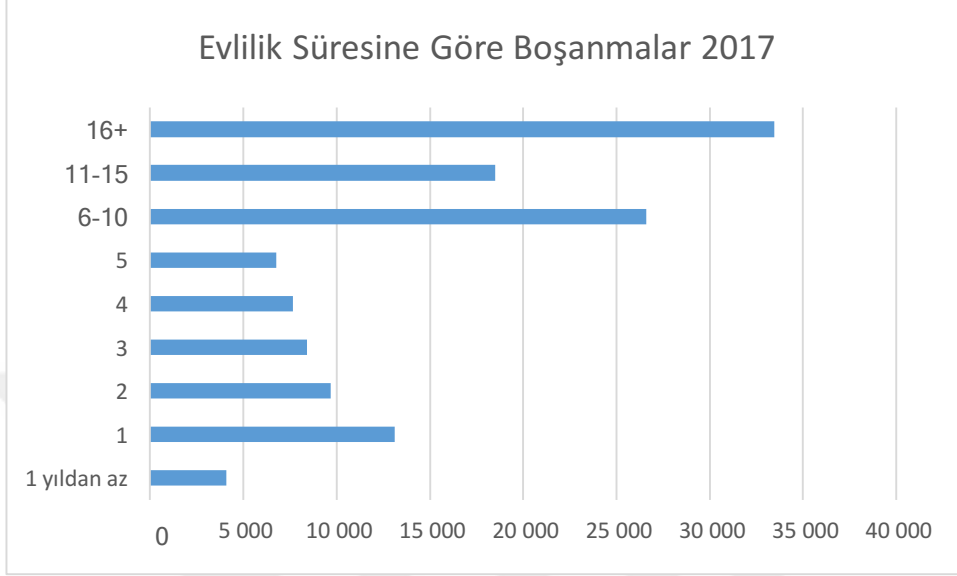
Grafik 1.2. Türkiyede Boşanma Oranları

Grafik 1.2’de Türkiye’de boşanma oranlarına yer verilmiştir. Türk İstatistik Kurumu verilerine göre 2010 senesinde boşanma sayısı 118,568 iken bu rakam 2011, 2012, 2013, 2014 ve 2015 senelerinde her sene artarak 131,830 a ulaşmıştır. Ancak 2016 senesinde boşanmalarda ciddi bir düşüş ile 126,164 boşanma gerçekleştiği gözlemlenmiştir. 2017 senesinde ise 128,411 boşanma kaydedilmiştir.

Grafik 1.3. Türkiye’de 2016 Senesindeki Evlilik Süresine Göre Boşanmalar

Grafik 1.3’de görüldüğü üzere 2016 Senesindeki boşanmaların çoğunluğu bir-beş yıl süren evliliklerde gözlemlenirken 4550 evliliğin bir yıldan kısa sürede boşanma ile sonuçlanmıştır.

Grafik 1.4. Türkiye’de 2017 Senesindeki Evlilik Süresine Göre Boşanmalar

Grafik 1.4’te Türkiye’de 2017 senesindeki boşanmaların evlilik süresine yer verilmiştir. 2017 senesine bakıldığında ise boşanan çoğunluğun en az 6 sene evli kaldığı görülmektedir. Bu senede boşanmaların büyük çoğunluğunu 16 sene ve daha fazla evli kalan kişiler oluşturmaktadır.

1.3 YENİDEN EVLENME

Günümüzde gittikçe artan boşanma oranlarıyla birlikte boşanan kişiler potansiyel evlenme adayı olmaktadır. Amerika da boşanan kişilerin yaklaşık dörtte üçü yeniden evlenmektedir ve yapılan evliliklerin yarısı yeniden evliliktir. Yeniden evlenen kişilerin yarısı (dörtte üçün yarısı) boşandıktan sonraki ilk üç sene içinde yeniden evlenmektedir (Clarke-Stewart & Brentano,2006).

Boşanma oranlarının yükselişi günümüzde yeniden evlenme kavramını gittikçe daha sık karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Boşanma Dergisi (Journal of Divorce) 1979

yılından 1990 yılına kadar aynı isimle yayın yaparken 1990 yılında adını Boşanma ve Yeniden Evlenme Dergisi (Journal of Divorce and Remarriage) olarak değiştirmiştir. Bu durum 1990 lara doğru yeniden evlenme kavramının daha çok çalışılmaya başlanan konulardan olduğunu göstermektedir (Yüksel-Kaptanoğlu, Eryurt, & Koç, 2000).

Bumpass, Sweet, Martin (1990)'e göre yeniden evlilikler, ilk evlilikler kadar yaygınlaşmıştır. 90lı yıllardaki evliliklerde en az bir partnerin ikinci evliliğidir. Ancak yeniden evlenme literatürde dikkat çeken bir yere sahip değildir. Bunun nedeni evliliği kavramsallaştırmasıdır. İlk evlilikler yetişkin olma sürecinde kişiler için önemli uzun vadeli bir adım olarak görülürken yeniden evlilikler bu statünün yenilemesi/restorasyonu olarak görülmektedir (Bumpass, Sweet, & Martin, 1990).

Clarke ve Wilson'ın (1994) araştırmasına göre Amerika Birleşik Devletlerinde 1988 yılında yapılan evliliklerin %46'sı eşlerden bir veya ikisi için yeniden evliliktir. Yeniden evliliklerin ilk yıllarında evlilikler boşanmayla daha sık sonuçlanırken zaman geçtikçe oranlar yakınlaşmıştır. Aynı zamanda çiftlerden ikisinin de yeniden evliliği olan evliliklerin, ilk evliliğini yapan çiftlere oranla daha istikrarsız olduğu görülmüştür. Yeniden evliliklerle ilgili yorum yapılırken kişilerin ikinci evliliklerini yaptıklarında birinci evliliklerini yaptıkları zamanla kıyasla daha olgun ve yaşlı oldukları göz önünde bulundurulmalıdır.

Yeniden evlenme kişilere istikrarlı bir aile hayatı ve aşkı yaşamak için ikinci bir şans vermektedir. Yapılan araştırmalara göre yeniden evlenen kişilerin boşanmış ve yeniden evlenmemiş kişilere oranla daha az sıkıntılı/endişeli olduğu görülmüştür. Yapılan bir diğer araştırmada ise kişilerin ilk evliliğinde eş seçimi ile ilgili önemli şeyler öğrendiklerini ve ikinci evliliklerinde bunları göz önünde bulundurarak daha dikkatli davrandıkları görülmüştür. Amerika'da yaşayan genç kişilerin, yaşlılara göre yeniden evlenme oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Yeniden evlenme için ortalama yaş kadınlar için 32 iken erkekler için 34 tür. Aynı zamanda yeniden yapılan evliliklerin istatistiksel olarak daha kısa süreli olduğu saptanmıştır (Clarke-Stewart & Brentano, 2006)

Whitton ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada, yeniden evlenen kişilerin, ilk evliliklerini yaşayan kişilere oranla boşanma yönünde adım atmaya daha meyilli olduğu görülmüştür. İlk evliliklerin %33'ü boşanma ile sonuçlanırken ikinci evliliklerin %39'u boşanma ile sonuçlanmaktadır. Araştırmalarda önceki evliliğinden çocuklarını yeni evliliğine getiren kişilerin boşanma oranlarının boşanma ihtimalini az da olsa arttırdığı görülmüştür. Yeniden evliliklerde görülen boşanma oranındaki artış kişilerin boşanmaya ilişkin yaklaşımları ile açıklanabilmektedir. Kişiler, boşanmayı evlilikte oluşan sıkıntılara çözüm olarak görmektedir. Evliliğin sonsuza kadar sürmeyeceğini daha önceden tecrübe etmiş, boşanma sürecini atlatabileceğini ve sonra yeni ilişkiler kurabileceğini görmüş, yeniden evlenen kişiler boşanmayı evliliklerindeki problemleri çözmenin bir yolu olarak görebilmektedir. Bu durum ve yaşanmışlıklar kişileri evliliklerine daha az adanmış/bağlı hale getirmiş olabilmektedir. Diğer bir yandan ikinci evlilikler ilk evliliklere göre daha mutsuz ve daha çok çatışmalı değildir. Bir önceki evliliğinden çocuğu olan kişilerin yaptıkları yeniden evliliklerin çocuklardan dolayı daha mutsuz veya daha çatışmalı olmadığı görülmüştür. Yeniden evliliklerin bozulma ihtimalini arttıran nedenin yeni evliliklerdeki kişilerin boşanma ile ilgili nispeten olumlu tutumları olduğu düşünülmektedir (Whitton, Stanley, Markman, & Johnson, 2013).

Bir-Aktürk ve Fışiloğlu (2009) araştırmasına göre yeniden evlenen kişilerin evlilik memnuniyetini etkileyen etmenler; ortak çocuklarının olup olmaması ve yeniden evlilik yapan kişinin cinsiyetidir. Boşandıktan sonra yeniden evlenen erkekler, kadınlara oranla daha yüksek evlilik doyumu bildirmiştir. Ancak eşin vefatı sonrası yeniden evlenen kişiler için evlilik memnuniyeti gelir seviyesi ve ikinci evliliğin süresiyle bağlantılıdır.

Diğer bir yandan Demaris, (1984) araştırmasına göre diğer araştırmaların aksine ilk evliliklerini yapan kişilerle yeniden evlenen kişilerin evlilik doyumunda hemen hemen bir fark görülmemiştir. Ancak araştırmada yeniden evliliğinin en fazla ikinci yılını doldurmuş çiftler katılmıştır. Diğer araştırmalarla olan farklılık bu durumdan kaynaklanabilmektedir. Yeniden evlilikler ve ilk evlilikler arasında evlilik doyumu varsa eğer bu durum ilk senelerde ortaya çıkmamaktadır.

Buunk ve Mutsaers (1999) araştırmasına göre kişilerin kendini eski eşine hala bağlı hissetmesi yeniden evliliklerindeki doyumlarını olumsuz etkilemektedir. Aynı zamanda

eski eşiyle ilişkisini kabul etmekte zorlanan kişilerle evlenen kadınların evlilik doyumu da bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Aynı zamanda araştırmaya göre erkeklerin yeniden evliliklerindeki evlilik doyumları kadınlara oranla daha yüksektir.

1.3.1 Yeniden Evlenme ve Ruh Sağlığı

Evlilikte mutluluk; ortak noktaların, sosyalliğin ve kişilerin keyif aldıkları diğer etkinliklerin ne ölçüde yaşandığına bağlıdır. Bununla birlikte, evliliğin olumlu ve olumsuz yanları birbirlerinden bağımsızdır ve her evlilikte iyi ve kötü olaylar yaşanabilmektedir. Özellikle huzursuzlukların ve çatışmaların yeterince dengelenemediği evliliklerde kişilerin mutsuz olma ihtimalleri daha yüksektir. Mutlu ve uyumlu bir evlilik, benzer kültürlere sahip olma, aşk ve iyi bir cinsel yaşam gibi pek çok etmenin bir araya gelmesiyle elde edilebilmektedir. (Ganong & Coleman, 1991).

Holmes ve Rahe (1967) araştırmasına göre evlilik en stresli yaşam olaylarından biridir. Yeniden evlenme ise, kişiyi sağlık problemlerine yatkın hale getirebilecek kadar stres yaratabilen bir durumdur (özellikle üvey çocuklar varsa) (Ganong & Coleman, 1991). Hobart (1991) araştırmasına göre yeniden evlenen kişiler, ilk evliliklerini yapan kişilere oranla evliliklerinde daha fazla uyuşmazlık ve gerginlik bildirmişlerdir. Aynı zamanda yeniden evlenen kişiler ilk evliliğini yapan kişilere oranla daha çok çocuk yetiştirme ve çocukların disiplini konularında anlaşmazlık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yeniden evlenen kadınlar eşlerine oranla, üvey çocukları ile ilgili daha çok zorlanma belirtmiştir. Aynı zamanda yeniden evlenen kişilerin evlilik uyum skorları ilk evliliğini yapan kişilerle karşılaştırıldığında belirgin bir farka rastlanmamıştır.

İlk evliliğinden çocuğu olan kişiler için yeniden evlenme, uyum sağlaması olması zor olan durumu kişiler için daha karışık hale getirmekte ve kişilerin deneyimlediği stres seviyesini yükseltmektedir. İlk evliliğinden olan çocuğu/çocukları kendisi ile birlikte ikamet eden kişilerin evlilik memnuniyetleri çocuğu kendisiyle ikamet etmeyen kişilerininkine göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir (Bir-Aktürk & Fışıoğlu, 2009). Bir başka araştırmaya göre ise yeniden evliliklerinden üvey çocuk sahibi olan kişiler, biyolojik çocukları olan kişilere oranla evlilik doyumlarının değil fakat aile yaşam memnuniyetlerinin daha düşük olduğu görülmüştür. Yeniden evliliklerdeki üvey çocuk

varlığı evliliklerdeki istikrarı bozmakta ve daha yüksek boşanma oranına katkıda bulunmaktadır (White & Alan, 1985).

Yeniden evlenen kişiler evlendikleri kişi ile evlilik ilişkilerini düzenlemeye çalışırken aynı zamanda değişen ekonomik koşullar, hane halkındaki değişiklikler, konut düzenlemeleri ve değişimi ve aile rollerinde oluşan değişikliklerle ve bu değişikliklerin yaratabileceği olası stres ile de baş etmek durumunda kalırlar (Bir-Aktürk & Fışiloğlu, 2009).

Yeniden evlenmenin erkekleri için kadınlara oranla daha avantajlı olduğu görülmüştür (Williams, 2003). White, (1979) araştırmasına göre yeniden evlenen erkekler, halen ilk evliliklerini sürdüren erkeklere oranla daha çok mutlu olduklarını (yaşam memnuniyeti) bildirmişlerdir. Ancak kadınlar için durum tersi yöndedir. İkinci evliliklerini yapan kadınlar, halen ilk evliliğini sürdüren kadınlara oranla daha az mutlu olduklarını bildirmişlerdir. Araştırmacıya göre bu durumun iki açıklaması olabilir. Birincisi yeniden evliliğin mali açıdan zorlanan kadınlar için ve mali açıdan zorlanmayan erkekler daha cazip olması olarak düşünülebilir. İkinci açıklama ise yeniden evlenen kadınların evlilik doyumu, genel tatmin/doyum, bağlanma, sosyal ekonomik statü gibi konularda daha dezavantajlı olmaları olarak düşünülmüştür.

1.3.2 Türkiye de Yeniden Evlenme

Türkiye’de evlilik ilişki formatı olarak yaygın olma özelliğini korumaktadır ve evlilik kavramı ilgili değişimler yavaş gözlemlenmektedir. İlk evlilik yaşı yıllar ilerledikçe artmakta olsa da evlilik hem erkek hem de kadınlar için bir statü göstergesi olmaya devam etmektedir. Ülkemizde evli olmamak toplum tarafından onay görmemekte, çevre ve yakın aile evliliğe teşvik etmektedir. Batıdaki ülkelerde daha sık rastlanan evlenmeden yalnız yaşama, evlilik dışı birlikte yaşama gibi kavramlar Türkiye’de sayıca az sayılabilecek bir kesim tarafından tercih edilmektedir. Yüksel-Kaptanoğlu, Eryurt ve Koç (2000) araştırmasına göre Türkiye’de boşanmış veya evliliği ölüm nedeniyle sonlanmış her üç kadından biri üç yıl içerisinde yeniden evlenmektedir. Araştırmacı, yeniden evlenmenin kadınların yaşamla baş etme yöntemlerinden olduğunu iddia etmektedir. Araştırmacıya

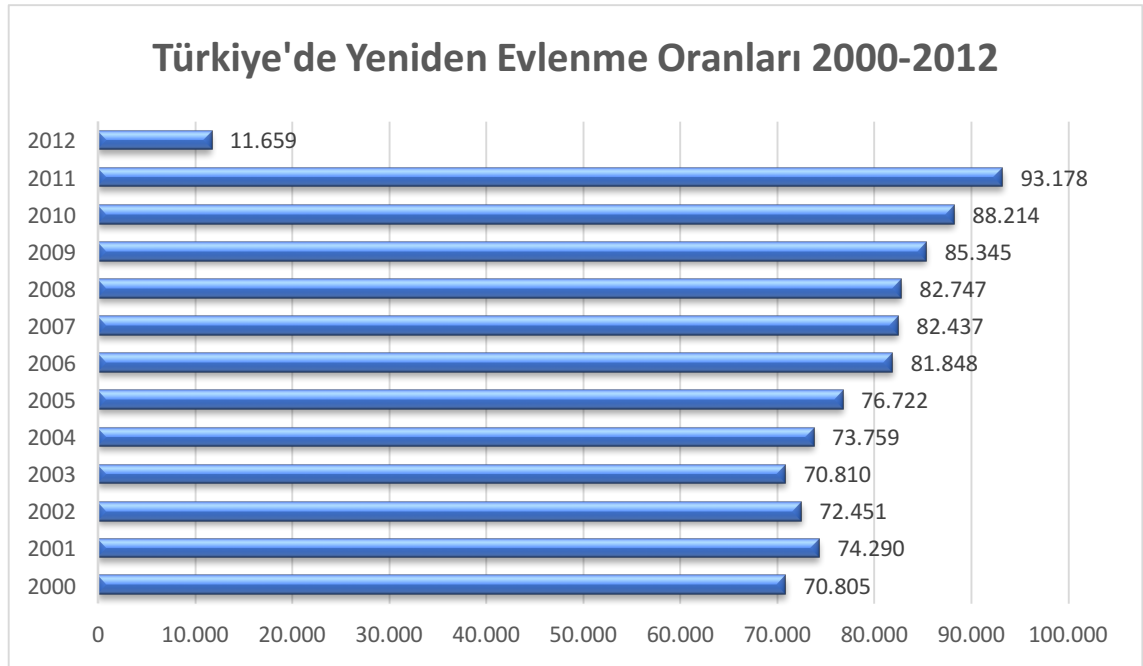
göre bu durumun bir diğer açıklaması kadınların çocuk bakımını sağlayabilmek için yeniden evleniyor olabilecekleridir.

Bir diğer bakış açısı ise Beşpınar'a (2014) aittir. Araştırmacıya göre Türkiye evlilik dinamiklerinin hızlı değiştiği bir ülkedir. Beşpınar (2014) araştırmasında çocuklu ve boşanmış kişilerin yeniden evlenme düşüncelerini de incelemiştir. Boşanmış ve çocuklu kadınların %16'sı, boşanmış ve çocuklu erkeklerin %30'u yeniden evlenmeyi düşünmektedir. Araştırmacıya göre bu durum Türkiye'de boşanmış kadınların 'uygun' bir eş adayı olarak görülmemesinden kaynaklanabilmektedir. Çocuk sahibi olmanın kişilerin, yeniden evlenmeye olumsuz bakma ihtimallerini yükselttiği düşünülmektedir.

Boşanmış kişilerin yeniden evlilik ile ilgili düşüncelerini inceleyen bir başka araştırma Arpacı ve Tokyürek (2012)'tir. Araştırmaya katılan kişilerin %71'i boşanma sırasında psikolojik yardım almadıklarını belirtmiştir. Kişilerin eşlerinden boşanma nedenlerinin başında fikir ayrılıkları gelmektedir. Boşanmaların diğer nedenleri ise anne baba müdahaleleri, ekonomik nedenler, sosyal çevre farklılığı, uyumsuzluk, psikolojik ve fiziksel şiddet olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların çoğunun eski eşleriyle görüşmedikleri görülmüştür. Araştırmada, katılımcılara yeniden evlilik konusunda ilgili fikirleri sorulmuştur. Boşanmış erkeklerin, boşanmış kadınlara oranla 'boşanmış bireylerin yeniden 'mutlu' olabileceği', ' boşanmış kişilerin boşanma kararını daha 'kolay' aldığı' ve 'boşanmış kişilerin 'daha önce evlenmemiş' kişilerle evlenmesi gerektiği' düşüncesine daha çok katıldığı görülmüştür. Boşanmış kadınlar ise boşanmış erkeklere göre 'çocuklu ve boşanmış kişiler yeniden evlenmemelidir' ve 'yeniden evlenecek kişiler evlenecekleri kişilerden mal talebinde bulunmalıdır' düşüncelerine daha çok katılmakta olduğu görülmüştür.

Türkiye'de eşin ölümünden sonra yeniden evlenme ölen eşe saygısızlık olarak görülmektedir. Aynı zamanda boşandıktan sonra yeniden evlenen kişiler sosyal baskıya maruz kalabilmektedir. Bu sosyal baskının nedeni Türk kültürünün ailenin devamını destekleyen bir yapısının olmasıdır. Dolayısıyla yeniden evlenen kişilerin aile dışı sosyal destekleri kısıtlı olabilmekte ve bu durum da ikinci evliliklerindeki memnuniyetlerini düşürebilmektedir (Bir-Aktürk & Fışıloğlu, 2009).

Diğer yandan boşanma durumu olmasa da kişiler eşleri vefat ettiğinden dolayı yeniden evlenmeyi tercih edebilmektedirler. Eşinin ölümünden sonra yeniden evlenen kişilerin yeni evliliklerine uyum sağlamaları ve hem kendi hem çocuklarının yas süreçlerini çözümlmeleri zaman almaktadır. Değişen düzene ve yeni evliliğe adapte olmak için ilk evliliğini yapan kişilerden daha çok zamana ihtiyaçları olan bu kişiler için yeniden evliliklerin süresi uzadıkça evlilik doyumu da artmaktadır (Bir-Aktürk & Fışiloğlu, 2009).

Grafik 1.5. 2000-2012 Senelerinde Türkiye’de Yeniden Evlenme oranları

Beşpınar (2014) araştırmasında Türkiye’de 2000 senesinden 2012 senesine kadar yapılan yeniden evliliklerin oranlarını incelemiştir. İstatistiklere göre 2000 senesinden 2011 senesine kadar yeniden evlilikler ülkemizde daha yaygın bir şekilde görülürken 2012 senesinde yeniden evliliklerin sayısında ciddi bir düşüş gözlemlenmektedir.

1.4 ERKEN DÖNEM UYUMSUZ ŞEMALAR

Şema terapi, bilişsel davranışçı terapi kavramlarının yenilikçi ve bütüncü bir terapi yaratabilmek amacı ile Young ve arkadaşları tarafından genişletilerek oluşturulmuştur. Young aynı zamanda şema terapiyle birlikte bilişsel davranışçı terapilerin genellikle

yardımcı olmakta zorlandığı kronik karakterolojik problemler yaşayan hastaların tedavisini amaçlamıştır.

Erken dönem uyumsuz şemalar çocukluktaki güvenli bağlanma, olumlu kimlik algısı, duygu ve ihtiyaçları ifade özgürlüğü kendiliğindenlik ve akılcı sınırlar gibi ana duygusal ihtiyaçların karşılanmamasından kaynaklanmaktadır. Şema yaklaşımının amacı kişilere, çocuklukta karşılanamayan ana duygusal ihtiyaçlarını giderebilmeleri için uyumlu yollar bulmalarına dayanak sağlamaktır. İhtiyaçların toksik engellenmesi, travmatizasyon/kurban olma, fazla iyi şey deneyimleme ve seçici içselleştirme/önem verdiği kişilerle özdeşleşme erken dönem uyumsuz şema edinimini besleyen deneyimlerdir.

Young (2013)'e göre şemalar kapsamlı, işlevsiz ve geniş temalara sahiptirler. Anılardan, duygulardan ve bedensel hislerden türetilirler. Aktive olduklarında, yaşamın ilk yıllarında aileyle veya başkalarıyla olan yaşantılarda deneyimlenen yüksek duygular ortaya çıkmaktadır. Ömür boyu kalıcı, değiştirmesi zor kalıplar olan şemalar kişinin bilişsel tutarlılığa ulaşmasına yardımcı olurlar. Bağlanma, duygusal ihtiyaçlarını ifade etme, eğlence, özerklik gibi temel duygusal ihtiyaçların tatmin edilememesinden dolayı kişiler erken dönem uyumsuz şemaları geliştirmektedir. Anılardan, bilişlerden, duygulardan ve bedensel duygulardan oluşan şemalar onlarla ilgili ile herhangi bir olay, his, davranış veya düşünce ile daha da güçlenebilmektedir. Aynı zamanda düşünceler, hisler, davranışlar şemayı onaylayan yapıya sahipse şema daha da güçlenmektedir (Young, Klosko & Weishaar, 2013).

Young (2013)'e göre kişiler erken dönem uyumsuz şemaya tepki olarak uyumsuz davranışlar geliştirmektedir. Böylelikle davranışlar şemalardan etkilenmektedir, şemaların parçaları değildir. Şemalar kişilere acı verdiği halde tanıdık ve bu nedenle kişiler şemalarını tetikleyen olaylara kendilerini yakın hissederler. Aynı zamanda bir şema ne kadar şiddetliyse o kadar çok olayın kişinin şemasını tetikleme ihtimali vardır.

1.4.1 Erken Dönem Uyumsuz Şema Alanları ve Alanlardaki İlgili Şemalar

ŞEMA ALANI	İLGİLİ ŞEMALAR
Ayrılma ve Reddedilme	Terk Edilme/ İstikrarsızlık Güvensizlik/ Suistimal Edilme Duygusal Yoksunluk Kusurluluk/ Utanç Sosyal İzolasyon/ Yabancılaşma
Zedelenmiş Özerklik ve Kendini Ortaya Koyma	Bağımlılık/ Yetersizlik Hastalıklar ve Zarar görme karşısında dayanıksızlık Yapışıklık/ Gelişmemiş Benlik Başarısızlık
Zedelenmiş Sınırlar	Hak Görme/ Büyüklenmecilik Yetersiz Özdenetim/ Özdisiplin
Diğeri Yönelimlilik	Boyun Eğicilik Kendini Feda Onay Arayıcılık
Aşırı Tetikte olma ve Bastırılmışlık	Olumsuzluk/ Karamsarlık Duygusal Baskılama/ Kettleme Yüksek Standartlar Cezalandırıcılık

Tablo 1.1. Şema Alanları ve Şemalar

Şemalar, kendimiz ve dünya hakkındaki katı kurallarımızdır. Erken yaşlarda gelişen şemalar, kim olduğumuz ve dünyanın nasıl bir yer olduğu ile ilgili bilgiler içerirler bu nedenle öngörü ve kontrol duygusu yaratırlar (Young & Klosko, 2015). Sıkça görülen erken dönem olumsuz şemaları: terk edilme / İstikrarsızlık, güvensizlik / suistimal edilme, duygusal yoksunluk, kusurluluk / utanç, sosyal izolasyon / yabancılaşma, bağımlılık / yetersizlik, hastalıklar ve zarar görme karşısında dayanıksızlık, yapışıklık / gelişmemiş benlik, başarısızlık, hak görme / büyüklenmecilik, yetersiz özenetim / özdisiplin, boyun eğicilik, kendini feda, onay arayıcılık / tanınma arayıcılık, olumsuzluk / karamsarlık, duygusal ketleme, yüksek standartlar / aşırı eleştiricilik ve cezalandırıcılıktır (Young & Klosko, 2013). Bu şemalar, beş alan altında toplanabilir.

Ayrılma ve reddedilme alanındaki beş adet olumsuz şemadan terk edilme / istikrarsızlık kişinin en yakınından, ilk bağlandığı figürlerden destek ve yakınlık görmemesi, ya da bu kişilerin ihtiyaçlarını karşılama konusunda güvenilmez veya dengesiz olduğu algısından kaynaklanır. Bu alandaki bir diğer şema ise güvensizlik / kötüye kullanılma ise başkaları tarafından kişiye zarar geleceği, kişinin diğerleri tarafından kullanılacağı veya zarar göreceği algısıdır. Duygusal yoksunluk bu alan altındaki bir diğer şemadır. Kişinin, bakım yoksunluğu çekmiş olmasından, empatik bir ortamda karşılıklı duygu paylaşımını yaşamaktan yoksun bir şekilde büyümüş olmasından, ya da korunma yoksunluğu yaşamış olmasından kaynaklanır. Bu alandaki dördüncü şema Kusurluluk / Utançtır. Kişinin kendisini kusurlu, istenmeyen hissetmesinden kaynaklanır. Bu alandaki beşinci ve son şema ise kişinin diğer insanlardan farklı olduğu veya hiçbir gruba ait olmadıkları inancından kaynaklanan sosyal izolasyon / yabancılaşma şemasıdır (Rafaeli ve ark..2012).

İkinci alan olan zedelenmiş özerklik ve kendini ortaya koyma alanında dört adet şema vardır. Bağımlılık / yetersizlik şeması kişinin başkalarından yardım almadan hiçbir şey yapamayacağına olan inancından kaynaklanır. Zarar görme veya hastalanmaya karşı dayanıksızlık bu alandaki bir diğer şemadır ve kişinin her an başına kötü bir şeyin geleceğine ve bunun engellenemez bir felaket olduğuna inanmasından kaynaklanır . Bu alandaki bir diğer olumsuz şema iç içe geçme / gelişmemiş benlik şemasıdır. Bu şemaya sahip kişilerin bir ya da daha fazla kişiye fazlasıyla bağlanmasından kaynaklanır.

Başarısızlık şeması ise bu alandaki son şemadır ve kişinin başkalarıyla kıyasla başarısız olacağı inancından kaynaklanmaktadır (Rafaeli ve ark..2012).

Üçüncü alan zedelenmiş sınırlardır. Bu alanda iki adet şema yer alır. Bunlardan birincisi haklılık / büyülenmecilik şemasıdır ve kişinin kendini diğer insanlardan üstün görmesinden ve özel olduğuna inanmasından kaynaklanır. Bu alandaki ikinci şema ise kişinin dürtülerini dizginleyememesinden kaynaklanan yetersiz öz denetim / öz disiplin şemasıdır (Rafaeli ve ark..2012).

Dördüncü alan ise üç adet olumsuz şema içeren diğeri-yönelimlilik alanıdır. Bu alandaki şemalardan biri boyun eğicilik şemasıdır ve kişinin kontrolü kendi elinde tutmaya çalışmasındansa başkalarına bırakmayı tercih etmesinden kaynaklanır. Bir diğer şema ise kişinin kendi mutsuzluğunu göze alarak başkalarının isteklerini kendininkilerinin önüne koymasından kaynaklanan fedakarlık şemasıdır. Bu alandaki son şema onay arayıcılık / kabul arayıcılıktır ve başkalarının onayını ve kabulünü almak adına onlara uyum göstermekten kaynaklanır (Rafaeli ve ark..2012).

Beşinci ve son alan olan aşırı tetikte olma ve bastırılmışlık dört adet olumsuz şemayı kapsar. Karamsarlık / kötümserlik şeması kişinin hayatın olumlu yönlerinden çok olumsuz yönlerine odaklanmasından kaynaklanır. Bu alandaki bir diğer şema ise duyguların bastırılmasıdır. Kınanmaktan, utanç duygusundan ve dürtü kontrol kaybından kaçınmak için kişinin duygularını bastırmasından kaynaklanır. Bir diğer şema yüksek standartlar / aşırı eleştiriciliktir. Kişinin eleştiriden kaçınmasından kaynaklanır. Cezalandırıcılık ise bu alandaki son şemadır ve kişinin kendisinin ve başkalarının yaptıkları yanlışlar için cezalandırılması gerektiği inancından kaynaklanır (Rafaeli ve ark..2012).

Şemalar kişinin davranışlarını, seçimlerini ve dolayısıyla ilişki kurma biçimlerini etkilemektedir. Örneğin terk edilme şemasına sahip kişiler duygusal ilişki kurmak için eşler seçerken karar vermeyen ve ilişkide kalma potansiyeli yüksek kişileri seçebilirler, yakın ilişki kurmamak için direnebilirler veya ilişki içerisinde partnerlerini uzaklaştırma amaçlı davranabilirler. Duygusal yoksunluk şemasına sahip birisi tamamen yakın

ilişkilerden uzak durmayı seçebilirken, güvensizlik şemasına sahip biri kendisini istismar etmeye meyilli eşler seçebilmektedirler (Young, Klosko, & Weishaar, 2013).

1.4.2 Şemalar ve İlişki Kurma

Şema modeline göre kişiler arası ilişkilerde yaşanan zorluklar kişilerin sahip oldukları erken dönem uyumsuz şemalarla yakından ilgilidir. Erken dönem uyumsuz şemalara sahip kişilerin yaşanan kişiler arası zorluklarda uygunsuz başa çıkma yöntemleri kullandıkları ve bu nedenle zorlanmalara neden oldukları düşünülmektedir (Thimm, 2013).

Erken dönem uyumsuz şemalar ve erişkin bağlanma stilleri ile ilgili Körük (2017) araştırmasında ayrılma/ reddedilme ve zedelenmiş sınırlar alanında erken dönem uyumsuz şemalara sahip olmanın ilişkiye aşırı odaklanma eğiliminin yordayıcısı olduğu görülmüştür. Araştırmada bu şemalara sahip erkeklerin ilişkide eşlerinden daha çok beklenti içine girdikleri ve bu talepleri sağlamak için ilişkilerine daha fazla odaklandıkları gözlemlenirken kadınların ilişkiye odaklanma hallerinin daha çok terk edilme şemasıyla ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Terk edilme şeması kaygı ile yan yana gelerek kadınları ilişkiye daha odaklı hale getirdiği düşünülmektedir. Aynı araştırmada sosyal izolasyon/ yabancılaşma, yetersiz özdenetim/öz disiplin, hastalıklar ve zarar görme karşısında dayanıksızlık ve duygusal yoksunluk şemalarının ilişkisel doyumu belirleyici şemalar oldukları görülmüştür. Araştırmanın bir diğer bulgusu ise duygusal yoksunluk ve kusurluluk/ utanç şemalarının ve zedelenmiş sınırlar alanındaki şemaların erkekler için korku/kaygı ilişkisini arttırmakta olduğudur. Kadınlar için ise duygusal yoksunluk ve sosyal izolasyon/Yabancılaşma korku/kaygı ilişkisini arttırmaktadır.

Körük (2017) araştırmasına göre duygusal baskılama/ ketleme ve onay arayıcılık şemaları kişileri ilişkiyi izleyerek ilişkinin sosyal görünümünde ayarlamalar yapmaya yöneltmektedir. Hem erkek hem de kadınlar için bağlanmaktan kaçınma ilişkisel izlemeyle öngörülebilmektedir. Samimiyet ve yakınlık ilişkinin dışarıdakilere verdiği imajı zedeleyebileceğini düşünen kişiler başkalarının onayını almak ve çevrelerine ideal çift imajını sergileyebilmek için kaçınma davranışı sergileyebilmektedir.

Esmaili, Mohemmadi ve Hakami (2016) erken dönem uyumsuz şemalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına dayanarak terk edilme/istikrarsızlık şemasına sahip bir kişinin güvenilmez bir eş seçebileceği, güvensizlik/suistimal edilme şemasına sahip birinin aşırı isteklerde bulunan, veya kendisine çok ihtiyaç duyan bir eş seçebileceğini, boyun eğcilik şemasına sahip birinin agresif veya denetleyici bir eş seçebileceği düşünülebilir. Buna ek olarak bağımlılık/ yetersizlik şemasına sahip bir kişinin hiçbir konuda yeterli görmeyen bir eş seçebileceği, duygusal yoksunluk şemasına sahip bir kişinin eşini terk etmesini gerektiğine inanıyor olması veya kendini bir kişiye ait hissetmekte zorluk yaşayacak olması düşünülebilir. Bu nedenlerle erken dönem uyumsuz şemaların her biri ilişki ve evlilik yaşantısında kişilerde zorlanmalara olabileceği düşünülebilir.

1.4.3 Şemalar ve Boşanma

Şema teorisine göre kişilerin kendileri, diğer insanlar ve olaylar ile ilgili inançları ve düşünceleri değişime direnecek şekilde yapılandırılmıştır. Bu nedenle kişiler yeni edindikleri bilgileri/düşünceleri kendi hali hazırda bulunan düşünce ve inançlarında değişimlere neden olabilmektedir. Örneğin annesinin iyi bir insan olduğunu düşünen biri ebeveynlerinin boşanma sürecinde edindiği yeni düşünce ve bilgileri bu doğru üzerinden asimile etmektedir. Bir ergen boşanan ebeveynleri iyi bir ilişkiye sahipse, boşanma konusunda olumlu tavırlar içerisinde bulunabilir. Böylelikle kişinin boşanma ile ilgili daha olumlu görüşleri olacağı düşünülebilir (Watson & Greeff, 2004)

Ruh sağlığı alanında şemalar ve boşanma arasında ki ilişkiyi araştıran araştırmalar kısıtlıdır. Alanda konu ile ilgili tek araştırma Yoosef ve arkadaşlarına aittir (2010). Yaptıkları araştırmada, kişilerin erken dönem uyumsuz şemaları ne kadar çoksa boşanmaya o kadar müsait oldukları görülmüştür. Yoosef ve arkadaşlarına göre bunun nedeni uyumsuz şemaların kişilerin olayları yorumlarken yanlı olmalarına neden olmalarıdır.

Boşanmanın, erken dönem uyumsuz şemalar göz önünde bulundurularak öngörülebileceği düşünülmektedir. Yoosefi ve arkadaşlarının (2010) bilişsel unsurların evlilik doyumu ve boşanma tahmini üzerindeki etkileri ile ilgili araştırmalarına göre

evliliklerde ilişkileri sürdürmemenin altında yatan nedenin kişilerin inançları, düşünceleri ve davranışlarıdır.

Yossefi (2010) araştırmasına göre, erken dönem olumsuz şemaları yaşanan olaylarla ilgili önyargılara neden olmakta ve yaşanan olayla ilgili önyargıları beraberinde getirmektedir. Bu önyargılar; yanlış anlamalar, gerçek dışı beklentiler, çarpık tutumlar olarak ilişkide kendini göstermekte ve çiftin ilişkisini etkilemektedir. Dolayısıyla erken dönem uyumsuz şemaları kişilerin evlilik memnuniyetini düşürmekte ve boşanmanın yolunu açmaktadır. Gelişmemiş benlik ve duygusal baskılama/ketleme uyumsuz şemaları olan kişiler boşanma ihtimalleri en yüksek olan kişilerdir.

1.5 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Şemalar, çocukluk döneminde oluşan, kendimiz ve dış dünya ile ilgili değişmesi zor inançlarımızdır. Bu inançlar ömürboyu devam edebilmektedir (Young, Klosko, 2015). Şemalar, kişinin çocukluğunda doyurulmamış önemli ihtiyaçlarını ve doyurulmamış ihtiyaçlara kişilerin nasıl adapte olabildiğini göstermektedir. Erken dönemlerde oluşan olumsuz etkileşim kalıpları ve inançlar kişilerin davranışlarını, seçimlerini ve dolayısıyla ilişki kurma biçimlerini etkilemektedir (Simone-DiFrancesco, Roediger, Stevens, 2015). Boşandıktan sonra yeniden evlenmek veya evlenmemek ise kişinin hayatındaki önemli kararlardandır. Kişiler yeniden evlenme kararı alırken çocukluk döneminde hayatta kalmayı sağlayan şemalarının büyük rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı boşandıktan sonra tekrar evlenen kişiler ile boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen kişilerin şemalarında ne gibi farklılıklar olduğunu incelemek ve literatürdeki boşluğu tamamlamaya katkı sunmaktır. Böylelikle boşandıktan sonra tekrar evlenmemeye neden olan şema veya şemalar incelenebilir, yeniden evlenme motivasyonunun arkasındaki şemaya ışık tutulabilir. Aynı zamanda bu çalışma boşandıktan sonra tekrar evlenenler ve boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen kişilerin şema farklılıkları üzerindeki ilk çalışma niteliğindedir.

1.5.1 Araştırmanın Soruları ve Hipotezleri

Bu çalışmanın soruları;

- 1- Boşandıktan sonra yeniden evlenen ve evlenmeyen bireylerde, erken dönem uyumsuz şemalar bakımından farklılaşma var mıdır?
- 2- Boşandıktan sonra yeniden evlenmeyen bireylerden yeniden evlenmek isteyen ve istemeyenler şemalar bakımından farklılaşmakta mıdır?
- 3- Boşandıktan sonra yeniden evlenen ve evlenmeyen kişiler arasında demografik özellikler açısından farklılaşma var mıdır?

Bu çalışmanın hipotezleri;

- a- Boşandıktan sonra tekrar evlenen kişiler 'ayrılma/reddedilme' alanında boşandıktan sonra yeniden evlenmeyen bireylere oranla daha düşük ortalamaya sahiptir.
- b- Boşandıktan sonra tekrar evlenen kişilerde, boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen kişilere kıyasla 'bağımlılık / yetersizlik' şeması daha yüksek ortalamaya sahiptir.
- c- Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen bireylerden kendini feda şeması ortalaması yüksek kişiler yeniden evlenmeye sıcak bakmaktadır.
- d- Boşandıktan sonra tekrar evlenen ve tekrar evlenmeyen kişiler arasında demografik özellikler açısından farklılık beklenmemektedir.

BÖLÜM 2. YÖNTEM

2.1 ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni olarak İstanbul'da 18-70 yaş aralığında, boşandıktan sonra bir daha evlenmeyen ve boşandıktan sonra ikinci evliliğini yapan bireyler olarak belirlenmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2015 verilerine göre İstanbul'da boşanan çiftlerin sayısı yaklaşık 28 bin'dir. Buna göre TUIK verilerine göre 18-70 yaş arası yaklaşık 300 bin boşanan birey olduğu tahmin edebiliriz. Örneklem yapılırken basit rastgele örneklem tekniği kullanılmış ve evreni bilinen örneklem formülü uygulanmıştır. Yapılan örneklem hesabına göre %5 hata payı ile 180 denekle görüşülmesi gerektiği hesaplanmıştır. Ancak, doldurulan bazı anketlerin eksik veya yanlış doldurulmuş olması nedeniyle elenmiştir. Bu ve bu gibi nedenlerle araştırmamız toplam 220 katılımcıdan oluşan örneklemle yürütüldüğü halde yapılan anket değerlendirmeleri sonucu 31 anket veri eksikliği ve hatalı olduğu için araştırma dışı tutulmuştur. Bu nedenle araştırmaya 189 katılımcı ile devam edilmiştir.

2.2 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada iki adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar Demografik bilgi formu ve Young Şema Ölçeği – Kısa Form 3'tür.

2.2.1 Demografik Bilgi Formu

Araştırmada iki farklı demografik form kullanılmıştır. A Formu Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen kişilere, B Formu boşandıktan sonra tekrar evlenen kişilere dağıtılmıştır. Her iki formda da katılımcılara yaş, cinsiyet, eğitim, meslek, gelir seviyesi gibi sorular sorulurken A Formunda katılımcıların boşanma süreçlerine ilişkin bilgi almak üzere sorular eklenmiştir. B Formunda ise katılımcılara hem boşanma süreçlerine hem de yeni evliliklerine ilişkin sorular sorulmuştur.

2.2.2 Young Şema Ölçeği - Kısa Form 3

Araştırmada demografik formların ikisinin de devamına Young Şema Ölçeği – Kısa Form 3 Eklenmiştir. Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün Soygüt, Karaosmanoğlu, ve Çakır (2009) tarafından Türkçe geçerlilik çalışması ve standardizasyonu yapılmıştır.

Yaptıkları çalışma sonucunda Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır 14 adet şemanın yorumlanabilir olduğu sonucuna varmışlardır. Yorumlanabilir şemalar: Duygusal Yoksunluk, Başarısızlık, Karamsarlık, Sosyal İzolasyon, Duyguları Bastırma, Onay Arayıcılık”, İç İçe Geçme / Bağımlılık, Ayrıcalıklılık / Yetersiz Özdenetim, Kendini Feda, Terk Edilme, Cezalandırıcılık, Kusurluluk, Tehditler Karşısında Dayanıksızlık ve Yüksek Standartlardır.

Tablo 2.1. YŞÖ-KF3 Cronbach's Alpha Değerleri

	Madde Sayısı	Araştırma bulguları	Türkçe YŞÖ KF-3
YŞÖ-KF3			
Duygusal Yoksunluk	5	0,840	0,70
Başarısızlık	6	0,874	0,80
Karamsarlık	5	0,853	0,79
Sosyal İzolasyon	7	0,841	0,78
Duyguları Bastırma	5	0,764	0,72
Onay Arayıcılık	6	0,823	0,74
İç İçe Geçme/Bağımlılık	9	0,842	0,80
Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim	7	0,743	0,72
Kendini Feda	5	0,742	0,74
Terk Edilme	5	0,803	0,73
Cezalandırıcılık	6	0,784	0,71
Kusurluluk	5	0,764	0,68
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	5	0,784	0,63
Yüksek Standartlar	3	0,700	0,70

Tablo'da araştırmaya katılan kişilerin Young şema leği kısa formu (Yş-KF3) leğine verdiği cevaplar neticesinde hesaplanan şemalara ilişkin güvenirlik analizi sonucunu göstermektedir. Buna göre Yş-KF3 şemaları için güvenirlik değerleri 0,70 ile 0,874 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara şemaların yapılacak istatistik test ve analizler iim son derece güvenilir olduğunu göstermektedir

2.3 VERİLERİN DEĞERLENDİRMEĞİ VE KULLANILAN ANALİZLER

Araştırmada kullanılan veriler SPSS 21.0 yardımıyla zmlenmiştir. İstatistiksel bulguların analizine geçilmeden önce ölçeğin güvenirlik çalışması için ve cronbach alfa değerleri hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucu veriler güvenilir kabul edilmiş ve zmlemelere geçilmiştir.

Araştırmada öncelikle katılımcılara ilişkin demografik özelliklerin dağılımını gösteren frekans tablolarına yer verilmiştir. Daha sonra araştırmadaki sorulara yönelik gruplar (boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen ve tekrar evlenen) ayırımında frekans tabloları gelmektedir. Daha sonra Yş-KF3 leğinden elde edilen şema alanlarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve alt-st değerleri gibi tanımlayıcı istatistikler saptanmıştır.

İki değerken karşılaştırmasında veri seti normal dağıldığı varsayıldığı için parametrik testlerde bağımsız t testi uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar %95gven aralığında $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir.

BÖLÜM 3. BULGULAR

3.1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Aşağıdaki tablolarda her iki grup için de demografik değişkenliklerin frekans analizi sonuçları gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre kişilerin demografik özellikleri, boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlere ve boşandıktan sonra evlenenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Göre Dağılımı

		Gruplar			
		Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler (n=87)		Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler (n=102)	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	78	89,70	95	93,10
	Erkek	9	10,30	7	6,90
Yaş	20-30	5	5,70	7	6,90
	31-41	37	42,50	59	57,80
	42-52	39	44,80	33	32,40
	53 yaş ve üzeri	6	6,90	3	2,90
Eğitim	İlkokul	0	0,00	5	4,90
	Ortaokul	3	3,40	0	0,00
	Lise	18	20,70	24	23,50
	Üniversite	52	59,80	61	59,80
	Yüksek Lisans	14	16,10	12	11,80
	Yöneticiler	16	18,40	19	18,60
Meslek	Profesyonel meslek mensupları	31	35,60	51	50,00
	Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyoneller	10	11,50	6	5,90
	Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	1	1,10	1	1,00
	Hizmet ve satış elemanları	9	10,30	8	7,80
	Emekli	4	4,60	6	5,90
	Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	9	10,30	5	4,90
	Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar	1	1,10	0	0,00
	Çalışmıyor	6	6,90	6	5,90

Gelir (Aylık)	0-1000 TL	7	8,00	8	7,80
	1000-2000 TL	28	32,20	40	39,20
	3000-4000TL	28	32,20	31	30,40
	10.000 TL ve üzeri	24	27,60	23	22,50

Tabloda araştırmaya katılanların demografik bilgilerine ilişkin frekans dağılımını iki grup (boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen ve tekrar evlenen) altında verilmiştir. Buna göre boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin özellikleri incelendiğinde, bu grupta yer alanların %89,7'si kadın, %44,8'i 42-50 yaş arasında %59,8'i bir niversite mezunu, %35,6'sı bir profesyonel meslek grubunda çalışan ve %32,2'si 3000-4000 TL arası aylık gelirinin olduğu saptanmıştır. Boşandıktan sonra tekrar evlenenler incelendiğinde, bu grupta yer alan katılımcıların %93,1'i kadın, %57,8'i 31-41 yaş arası, %59,8 bir üniversiteden mezun, %50,0'ı bir profesyonel mesleğe sahip ve %39,2'si 1000-2000 TL aylık gelire sahip kişilerdir. Genel olarak bakıldığında her iki grup demografik özellikleri açısından yakın sonuçlar gösterdiğini söylenebilmektedir.

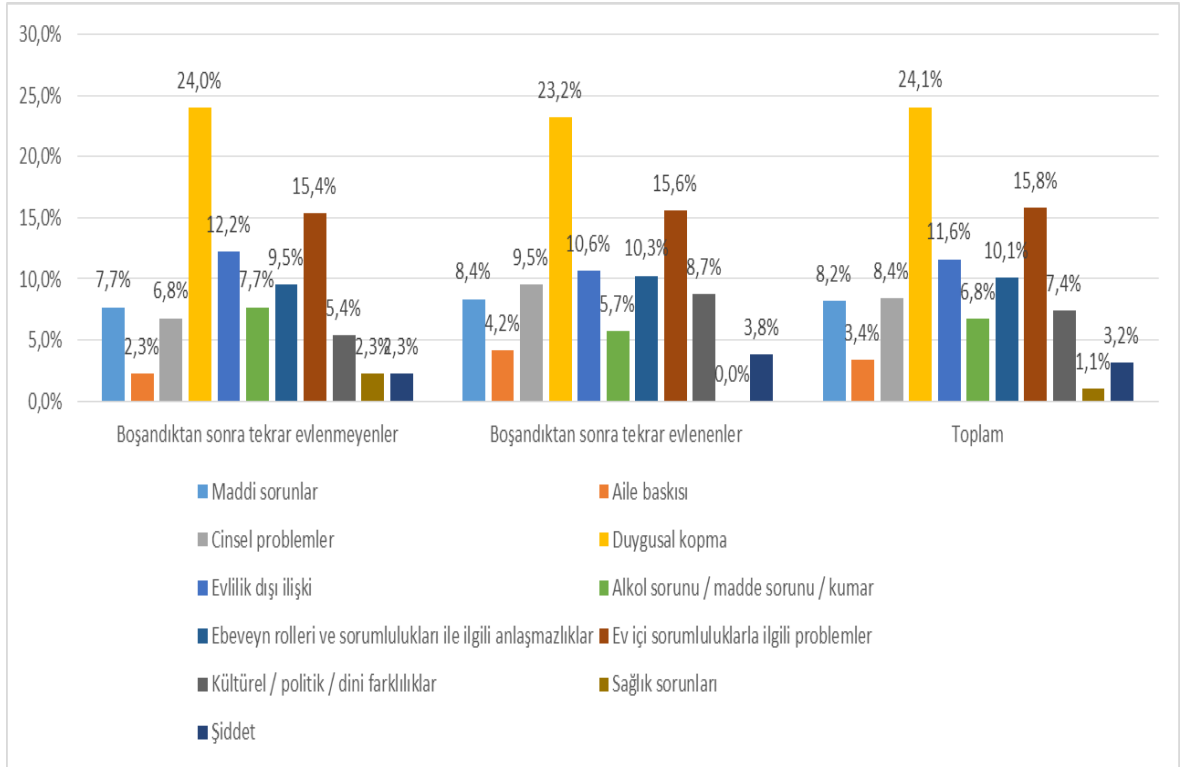
3.2 Katılımcıların İlişki Özellikleri

Tablo 3.2. Katılımcıların İlişki Özellikleri

		Gruplar			
		Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler (n=87)		Boşandıktan Sonra Tekrar Evenenler (n=102)	
		n	%	n	%
Anne Baba Medeni Durumu	Evli	52	59,8	69	67,6
	Babanın 2. Evliliği Anne ile	3	3,4	2	2,0
	Annenin 2. Evliliği Baba ile	3	3,4	4	3,9
	Boşanmış	15	17,2	11	10,8
	Anne Dul	12	13,8	16	15,7
Boşanmış Olunan Eş ile Evli Kalınan Süre	Baba Dul	2	2,3	0	0,0
	1 Yıldan Az	16	18,4	18	17,6
	1-3 Yıl	12	13,8	18	17,6
	4-6 Yıl	7	8,0	23	22,5
Boşanmış Olunan Eş ile Flört Süresi	7 Yıl ve Üzeri	52	59,8	43	42,2
	Hiç Flört Etmemiş veya 1 Yıldan Az	52	59,7	57	55,9
	2-3 Yıl	21	24,1	30	29,4
	4-5 Yıl ve Üzeri	14	16,1	15	14,7
Boşanmış Olunan Eş ile Evlenme Nedeni	Aşk	54	62,1	53	52,0
	Akrabalık	2	2,3	6	5,9
	İdeolojik Yakınlık	9	10,3	3	2,9
	Yakışıklılık-Güzellik	2	2,3	5	4,9
	Huy	5	5,7	11	10,8
	Sosyal Statü	4	4,2	5	4,9
	Ekonomik Güç	0	0,0	2	2,0
	İyi Bir Sosyal Çevreye Dahil Olması	0	0,0	1	1,0
	Diğer	11	12,6	16	15,7
	Ben	60	69,0	64	62,7
Boşanma kararını Veren Kişi	Eşim	10	11,5	14	13,7
	Birlikte	14	16,1	22	21,6
	Benim Ailem	3	3,4	2	2,0
Boşanmış Olunan Eş ile Görüşüyor Olma	Evet	35	40,2	23	22,5
	hayır	52	59,8	79	77,5

Tablo 3.2’de araştırmaya katılanların ilişki özelliklerine ilişkin frekans dağılımını iki grup (boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen ve tekrar evlenen) altında verilmiştir. Buna göre boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin özellikleri incelendiğinde, bu grupta yer alanların %59,8’inin anne ve babasının hala evli olduğu, %59,8’inin yedi yıl ve daha fazla evli kaldığı, %52’sinin boşanmış olduğu eşi ile hiç flört etmediği veya bir yıldan az flört ettiği, %54’ünün aşk nedeniyle evlilik yaptığı, %60’ının boşanma kararını kendi verdiği ve %52’sinin boşandığı eşi ile görüşmediği saptanmıştır. Boşandıktan sonra tekrar evlenenler incelendiğinde, bu grupta yer alan katılımcıların %67,6’sının anne ve babasının hala evli olduğu, %42,2’sinin boşanmış oldukları eşleri ile yedi yıl ve daha fazla evli kaldıkları, %55,9’unun boşanmış olduğu eşi ile hiç flört etmediği veya bir yıldan az flört ettiği, %52’sinin boşanmış oldukları eşleri ile aşk evliliği yaptığı, %62,7’sinin boşanma kararını kendi verdiği ve %77,5’inin boşandıkları eşleri ile görüşmedikleri saptanmıştır.

Grafik 3.1. Katılımcıların Eski Eşlerinden Boşanma Nedenleri

Grafik 3.1’de boşanma nedenleri her iki grup ve toplam sonuç olarak gösterilmiştir. Genel olarak her iki grup içinde en yüksek boşanma nedeni olarak “Duygusal kopma” görülmektedir. Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %24’ü ve boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin %23,2’si duygusal kopmayı boşanma nedeni olarak belirtmiştir. Toplam boşanma nedenleri incelendiği zaman, boşanan çiftlerin %24,1’i duygusal kopma, %15,8’i ev içi sorumluluklarla ilgili problemler, %11,6’sı evlilik dışı ilişki, %10,1’i ebeveyn rolleri ve sorumlulukları ile ilgili anlaşmazlıklar, %8,4’ü cinsel problemler, %8,2’si maddi sorunlar, %7,4’ü kültürel/dini farklılar, %6,8’i alkol ve kötü alışkanlıklar, %3,4’ü aile baskısı, %3,2’si şiddet ve %1,1 sağlık sorunlarından eşinden ayrıldığı saptanmıştır.

3.3 Şemalara Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 3.3. Katılımcıların Şema Dağılımları

	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t
Duygusal Yoksunluk	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	2,4667	1,25297	0,375
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,3980	1,25469	
Başarısızlık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	1,9808	0,91620	-0,171
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,0049	1,01838	
Karamsarlık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	2,3540	1,10378	-0,766
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,4863	1,24551	
Sosyal İzolasyon	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	2,8834	1,05396	1,157
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,7017	1,10183	
Duyguları Bastırma	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	2,2805	1,00207	0,816
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,1667	0,89844	
Onay Arayıcılık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,4483	1,02467	0,209
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	3,4154	1,15773	
İç İçe Geçme/Bağımlılık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	1,8033	0,73930	-0,097
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	1,8148	0,88783	
Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,6360	1,02788	2,178*
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	3,3137	0,99760	
Kendini Feda	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,4966	1,02565	1,507
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	3,2647	1,08643	
Terk Edilme	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	1,8598	0,83811	-1,025
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,0000	1,04208	
Cezalandırıcılık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,5402	0,96548	1,038
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	3,3922	0,99051	
Kusurluluk	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	1,9747	0,67707	-0,872
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,0745	0,89306	
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,0598	1,05395	2,472*
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	2,6588	1,17519	
Yüksek Standartlar	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenler	87	3,1686	1,22303	0,813
	Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenenler	102	3,0229	1,23326	

*p<.05

Tablo 3.3'te boşandıktan sonra tekrar evlenen ve evlenmeyen katılımcı grupları için bağımsız t testi ile araştırılmıştır. Buna göre Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık şemaları için gruplar arasında anlamlı fark saptanmıştır (p<.05). Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim ($\bar{x}=3,63$) ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık ($\bar{x}=3,05$) şemalarının boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grupta daha

yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer şemalar için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

3.4 Boşandıktan Sonra Tekrar Evlenmeyenlerin Yeniden Evlenme Düşüncesi ve Şemaları

Tablo 3.4. Yeniden Evlenme Düşüncesi ve Şemalar

	Tekrar Evlenme ile İlgili Düşünce	n	\bar{x}	ss	t
Duygusal Yoksunluk	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,8462	1,92900	0,016
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	2,8556	1,19766	
Başarısızlık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	1,7179	0,69183	-0,325
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	1,7963	0,61981	
Karamsarlık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,5385	1,00792	0,477
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	2,3667	0,96345	
Sosyal İzolasyon	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,7143	1,48232	-1,520
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,4365	1,01071	
Duyguları Bastırma	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,7077	1,65452	0,058
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	2,6778	0,99679	
Onay Arayıcılık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,9744	1,32086	-1,259
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,5185	0,97332	
İç İçe Geçme/Bağımlılık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	1,4957	0,55112	-1,102
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	1,7099	0,50866	
Ayrıcalıklılık/Yetersiz Özdenetim	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	3,5897	1,36696	-0,365
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,7500	0,93977	
Kendini Feda	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	3,1846	1,47300	-1,151
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,7000	0,77687	
Terk Edilme	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	1,7846	0,71396	0,145
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	1,7444	0,81977	
Cezalandırıcılık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	2,9487	1,36657	-
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,8981	0,92909	2,307*
Kusurluluk	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	1,8615	0,62920	-0,556
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	1,9778	0,48936	
Tehditler Karşısında Dayanıksızlık	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	3,1538	1,45179	-0,321
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,3000	0,90813	
Yüksek Standartlar	Kesinlikle Bir Daha Evlenmeyi Düşünmüyorum	13	3,2564	1,62819	-0,757
	Yeniden Evlenmeye Son Derce Sıcak Bakıyorum	18	3,6481	1,06931	

*p<.05

Tablo 3.4'te boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcı grubunun tekrar evlenme düşüncesi ve şemaları bağımsız t testi ile araştırılmıştır. Buna göre Cezalandırıcılık

şeması için yeniden evlenmeye sıcak bakanlar ve bir daha evlenmeyi düşünmeyenler arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p<.05$). Cezalandırıcılık ($\bar{x}=3,89$) şeması boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grupta olan ve tekrar evlenmeyi düşünenlerde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Diğer şemalar için gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

BÖLÜM 4. TARTIŞMA

Evlilik, toplumsal kurallar bütünü içerisinde bir erkek ve bir kadının hayatlarını birleştirmesi olgusudur (Özgüven, 2010). Bu olgu, bireyin kendisini sosyal hayata adapte etmesiyle birlikte gerçekleşmekte ve bireyin gerek psikolojik anlamda gerek sosyal anlamda gerekse cinsel anlamda sağlıklı olmasına imkan tanımaktadır. Bireyin duygusal, psikolojik, cinsel ve sosyal anlamda kendisini yeterli hissetmesi için evlilik amacıyla duygusal romantik ilişkisini sürdüren eşlerin de birbirleriyle uyumlu olmaları gerekmektedir. Kalkan (2002)'a göre ilgi ve beklentiler doğrultusunda birbirleri ile uyumlu olan eşlerin daha sağlıklı evlilikleri oldukları görülmektedir.

Toplumun en küçük yapı taşını oluşturan aile biriminde eşlerin birbirlerinin beklentilerini karşılamaları, ihtiyaçlarına karşılık vermeleri ve sosyal anlamda paylaşımda bulunabilmeleri gerekmektedir. Aksi durumda eşlerin birbirlerine yönelik hoşgörüsü, saygısı, sevgisi ve sabrı kalmayacaktır. Özgüven (2000)'e göre eşlerin evlilik kurumunda birbirlerini strese sokmaları ve psikolojik, sosyal ve cinsel sağlıklarının azalması evliliklerinin sona ermesine yol açmaktadır.

Evliliklerini sona erdiren bireyler bağlanma, duygusal ihtiyaçlarını ifade etme, eğlenme ve özerklik gibi temel duygusal ihtiyaçların yeteri kadar doyuramamasından dolayı erken dönem uyumsuz şemalar geliştirmektedir (Young, Klosko ve Weishaar, 2013). Bu şemalar; 'duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon, duyguları bastırma, onay arayıcılık, bağımlılık, yetersiz özdenetim, kendini feda, terk edilme, cezalandırıcılık, kusurluluk, tehditler karşısında dayanıksızlık ve yüksek standartlardır' (Young, Klosko ve Weishaar, 2013). Bireyler evliliklerini sona erdirdikten sonra duygusal ihtiyaçlarını gidermek için ya yeniden evlenmekte ya da evlenmeyerek duygusal ihtiyaçlarını başka alanlarda ödünlemektedirler.

Yapılan bu araştırmada Türkiye'de yaşamlarını sürdüren ve 18-70 yaş arasından seçilen 189 bireyin olumsuz erken dönem şemaları belirlenmeye çalışılmıştır. Çeşitli sürelerde evli kalan ve sonrasında boşanan, boşandıktan sonra tekrar evlenen ve tekrar evlenmeyen bireyler iki araştırma grubu olarak karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda bireylere

Young Şema Ölçeği (YŞÖ) ve demografik bilgi formu uygulanıp bireylerin erken dönem olumsuz şemaları belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin 173'ü kadın 16'sı erkektir. Bu bireylerin 87'si boşandıktan sonra yeniden evlenmemiş, 102'si ise boşandıktan sonra yeniden evlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin çoğunluğunun 31-41 yaş aralığında olduğu gözlemlenmiştir. Bu yaş aralığında olan katılımcılar tekrar evlenmeyenlerin %42,50'sini oluşturmakta, tekrar evlenenlerin ise %57,80'ini oluşturmaktadır. Araştırmamızda elde edilen bulgular doğrultusunda 31-41 yaşları arasında yer alan bireylerin 42-52 yaşları arasındaki bireylere göre yeniden evlenme oranlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde de örneklem grubumuzdan elde edilen genç bireylerin orta yaşlı bireylere göre boşandıktan sonra yeniden evlenebildiğini gösteren verileri destekler nitelikte çalışmalar yer almaktadır. Buna göre Clarke-Stewart ve Brentano (2006) yapmış olduğu çalışmasında yeniden evlilikler için ortalama yaşın kadınlar için 32, erkekler için 34 olduğu görülmüştür. Bireylerin yaşlarının ilerlemesiyle birlikte daha genç bireylere göre yeniden evlilik konusunda adaptasyonlarının düşük olduğunu ve yeniden birisiyle yaklaşımlarından endişe duyduklarını belirtmiştir. Bu durum daha genç yaşta bulunan bireylerin yeniden yapılan evlilik durumlarından daha az endişe duyuyor olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumları incelendiğinde boşandıktan sonra evlenen grubun ve boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %59,8'inin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, yüksek lisans mezunu olan bireylerin boşanma durumları ve boşandıktan sonraki evlenme durumları karşılaştırıldığında araştırma bulgularının birbirine yakın olduğu görülmektedir (boşandıktan sonra evlenmeyen n=14; yeniden evlenen n=12) Fakat profesyonel meslek sahibi bireylerin boşandıktan sonra evlenmelerinde anlamlı bir fark görülmüştür. Finansal problemlerden dolayı kadınların boşanma kararı almasında etkili olmasına rağmen (Kalmijn ve Poortman, 2006), boşanma sonrasında toplumsal uyumlarını etkileyen ve tatmin edici kazançlı işlerinin olması tekrardan evlenme kararı almalarında bir gerekçe olabileceği düşünülmektedir (Clarke-Stewart ve Brentano, 2006).

Katılımcılar mesleksel olarak incelendiğinde boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %35,6'sının boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin ise %50'sinin profesyonel meslek mensupları olduğu gözlemlenmiştir. Eğitimli ve ruhsal olarak sağlıklı kişiler boşanma sürecine daha kolay adapte olmaktadır. İlgili alan yazına göre kendine güvenen, yaratıcı, cesur, özgürlükçü, kendinden emin, sosyal, yetenekli aynı zamanda boşanmaya adapte olabileceğine inanan kişilerin de boşanmaya daha kolay baş ettikleri ve uyum sağladıkları görülmüştür (Clarke-Stewart & Brentano, 2006). Profesyonel meslek mensubu bireylerin yeniden evlenme oranlarının diğer meslek mensuplarına oranla daha yüksek olmasının nedeni boşanma sürecine daha kolay adapte olup yeniden evlenmeye daha sıcak bakabilmelerine neden olabildiği düşünülebilir.

Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde aylık geliri 1000-2000TL arasında olan bireylerin boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %32,2'sini boşandıktan sonra yeniden evlenenlerin %39,2'sini oluşturduğu görülmüştür. Boşanma sürecine adaptasyonu kolaylaştıran bir diğer etmen ise gelir düzeyidir. Yüksek gelir seviyesine sahip kişiler boşanma sürecine daha kolay adapte olmaktadır. Gelir düzeyi yoksulluk sınırında olan kişiler için özellikle boşanmaya adapte olmak daha zordur. Kişiler kendi ve çocuklarının yaşamını idame ettirirken zorlanırken boşanmaya duygusal olarak adapte olmaları neredeyse imkansızdır. Aynı zamanda boşanma sonrası gelirlerinde ciddi düşüşler olduğunu düşünen kişilerin boşanmaya adapte olmaları daha zordur (Clarke-Stewart & Brentano,2006). Bu ve bu gibi nedenlerle geliri asgari ücret civarında olan kişilerin ekonomik destek amaçlı yeniden evlenmeyi seçtikleri düşünülebilir.

Araştırmaya katılan bireylerin anne ve babalarının medeni durumları incelenmiştir. Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcıların %59,8'inin anne ve babasının evli olduğu, boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcıların %67,6'sının anne ve babasının evli olduğu gözlemlenmiştir. Anne ve babası boşanmış bireyler boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %17,2'sini oluşturmakta, boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin ise %10,8'ini oluşturmaktadır. İlgili alan yazın bulguları destekler niteliktedir. Ebeveynleri boşanmış kişiler, ebeveynleri boşanmamış kişilere göre daha yüksek boşanma riski altındadır. Bu durum özellikle eşlerden ikisinin de ebeveynleri boşanmışsa veya kadının ebeveynleri boşanmışsa geçerlidir (Amato,1996).

Her iki grupta çoğunluk bireyler boşandıkları eşleri ile yedi yıl veya daha uzun süre evli kalmıştır. Ancak bu oran boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %59,8'ini oluştururken boşandıktan sonra yeniden evlenenlerin %42'sini oluşturmaktadır. İlgili alanyazında Gottman ve Levensan (2000)' a göre evlilikler eşlerin ilk 7 yılında ve eşlerin ilk çocuklarının ergenlik dönemine girdiğinde en fazla boşanma oranına sahiptir. Uyar (1999)'a göre ise boşanma oranları evliliklerin ilk yıllarında daha fazladır. Araştırmaya katılan bireylerin boşanmadan önceki evlilik süreleri genellikle 7 yıldan fazla sürdüğü görülmektedir. Evlendikten sonra boşanan bireylerin %52,9' unun tekrardan evlendiği, %37,9' unun evlenmediği gözlemlenmiştir.

Katılımcıların her iki grupta da çoğunluk olarak boşandıkları eşleri ile evlenmeden önce hiç flört etmedikleri veya 1 yıldan az süre flört ettikleri gözlemlenmiştir. Bu süreyi iki ila üç yıl flört edenler takip ederken, dört ila beş yıl flört edenler boşandıktan sonra tekrar evlenmeyenlerin %16,1'ini boşandıktan sonra tekrar evlenenlerin %14,7'sini oluşturmaktadır. Brülde'e göre genç yaşta evlenen veya evlenmeden önce birbirini tanımak için kısa bir süre tanıyan çiftlerin boşanma ihtimalleri daha yüksektir (Kalmijn & Poortman, 2006).

Katılımcıların boşanmış oldukları eşleri ile evlenme nedenleri de incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların çoğunluğu aşk nedeniyle evlilik gerçekleştirmiştir. Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen gruptaki katılımcıların %62,1'inin aşk nedeniyle evlendiği gözlemlenirken boşandıktan sonra tekrar evlenen grupta bu oran %52'dir. Evlenme nedenlerinden 'huy' ise boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grubun %5,7'sinin evlenme nedeniyken boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcıların %10,8'inin evlilik nedenidir. İlgili alan yazın incelendiğinde bireylerin boşandıktan sonra yeniden evlilik için eş seçmesinde arkadaş çevresinin ve ailesinin etkisi görülmektedir. Buna göre Demirci (2015) tarafından yapılan cinsiyet faktörü açısından yeniden evlenmeler çalışmasında yeniden yapılan eş tercihlerinde bireylerin daha çok ailesinin önerdiği veya yakın arkadaş çevresinden birisini tercih ettiği anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerden boşandıktan sonra evlenmeyenlerin %62,1'i evlenme nedenlerinin aşk olduklarını belirtirken, bu oran boşandıktan sonra yeniden evlenenlerde %52'dir. Bu durum duygusal romantik ilişki sonucunda yapılan evliliğin boşanmayla

sonuçlanmasından sonra yeniden yapılan evlilikte duygusal alınan kararların biraz daha azalmasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilir.

Evliliğe karar vermek kadar boşanmaya karar vermek bir o kadar karmaşık ve zordur. Evliliğe iten nedenlerin fazla olması kadar boşanmaya karar veren çiftlerinde bir o kadar nedenleri vardır. Araştırmaya katılan bireylerin boşandıktan sonra yeniden evlenen ve yeniden evlenmeyen şeklinde değerlendirildiği durumda ağırlıklı olarak boşanmaya karar veren tarafın kendileri olduklarını belirlenmiştir. Aynı zamanda araştırmaya katılan boşanan bireylerin büyük bir kısmı eşleri ile görüşmediklerini belirtmişlerdir. Ancak Boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcıların % 59,8'i boşandıkları eşleri ile görüşmediklerini belirtmekteyken bu oran boşandıktan sonra evlenenlerde %77 ,5'tir. Alan yazın araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Arpacı ve Tokyürek (2012) Türkiye’de yaptıkları araştırmalarında da katılımcıların büyük çoğunluğunun eski eşleri ile görüşmedikleri gözlemlenmiştir.

Evliliklerde oluşan sorunların kaynakları; iletişim, cinsel ilişki sorunları, zararlı alışkanlıklar(alkol/uyuşturucu/kumar vb.), şiddet, sağlık sorunları, gelirdeki değişiklikler, çocuk yapamama, evlilik dışı ilişkiler olabilmektedir (Özgüven, 2010). Araştırmada katılımcıların eski eşlerinden boşanma nedenleri de incelenmiştir. Her iki grup için de ‘duygusal kopma’ nın baskın boşanma gerekçesi olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar genel olarak incelendiğinde baskın boşanma nedeni olan ‘duygusal kopma’yı ev içi sorumluluklarla ilgili problemler, evlilik dışı ilişkinin takip etmekte olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmaya katılan katılımcılara boşandıktan sonra yeniden evlenen ve evlenmeyen bireylerde, erken dönem uyumsuz şemalar bakımından bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek ve yeniden evlenme isteğine erken dönem uyumsuz şemaların etkisini gözlemleyebilmek amacı ile Young Şema Ölçeği (YŞÖ) uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcıların Ayrıcalıklılık/Yetersiz Öz Denetim ve Tehditler Karşısında Dayanısızlık şema ortalamalarının boşandıktan sonra tekrar evlenen katılımcılara oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde Young ve ark.(2013)’e göre yetersiz özdenetim şemasına sahip kişiler kendi duygu ve dürtülerini kontrol etmekte, kısa süreli

tatmin geciktirmede zorlanmaktadırlar. Aynı zamanda bu kişiler görevleri yerine getirme ve tamamlamada da zorluk yaşamaktadırlar. Dikkat dağınıklığı, rutin işleri devam ettirmede zorluk yaşamakta ve öfke nöbeti veya geç kalma gibi davranışlarda bulunabilmektedirler. Bu ışıkla araştırma sonucumuza bakıldığında boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen grupta ayrıcalıklılık /yetersiz özdenetim şemasının yüksek çıkmasının nedeni sorumluluk almaktan ve rutinden sıkılan kişilerin tekrar evlenmeye sıcak bakmıyor olmasından kaynaklandığı, rutin düzenin olduğu evliliklerin haz ertelemekte zorlanan kişiler için zorlayıcı bir deneyim olduğu düşünülebilir. Tehditler Karşısında dayanıksızlık şeması ile ilgili alan yazın incelendiğinde ise Young ve ark. (2013)'e göre bu şemaya sahip kişiler için birincil duygu kaygıdır. Kişiler, her an kendi kontrollerinin dışında başlarına bir felaket gelebileceğine inanırlar ve felaketten korkarlar ve bunu atlatacak dayanıklılıkta olmadıklarına inanırlar. Bu kişiler fobik olabilmekte ve kendi yaşamlarını kompulsif ritüeller ile kısıtlayabilmektedirler. Bu ışıkta araştırma bulgumuz incelendiğinde bu şemanın evliliği devam ettirmede zorluk yaratabileceği düşünülebilir. Hava değişimi, egzersiz, evli olunan kişi ve seks gibi herhangi bir neden kişilerin panik atağını tetikleyebilmekte, dolayısıyla evliliği zorlaştırmakta olduğu sonucuna varılabilir. Diğer bir olasılık olarak ise kişilerin uyguladıkları ritüellerin günlük hayata ve dolayısıyla evliliğe olabilecek olumsuz etkileri veya boşandıktan sonra genel güvensizlik hissinin yeni tanışılacak eş adaylarına yansması düşünülebilmektedir.

Arı ve Deniz (2015) tarafından yapılan erken dönem uyumsuz şemalarla bireylerin bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin konu edinildiği çalışmada korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin güvenli bağlanma stiline göre daha yüksek ayrıcalıklılık / yetersiz özdenetim şemasına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmamıza göre düşünüldüğünde yeniden evlenmeyenlerin evlenenlere göre daha yüksek yetersiz öz denetime sahip olması bireylere karşı korkulu bağlanma yaşadıklarından ve zorluklara karşı daha dirençsiz olmalarından kaynaklanıyor olabildiği düşünülebilir.

Araştırmada aynı zamanda boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen kişilerin erken dönem uyumsuz şemaları ile tekrar evlenme istekleri arasındaki ilişki de incelenmiştir. Bunun sonucunda boşandıktan sonra tekrar evlenmeyen katılımcı grubunda tekrar evlenmeyi düşünenlerin cezalandırıcılık şema ortalamasının aynı gruptan ancak tekrar evlenmeyi düşünmeyen kişilere oranla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Young ve ark. (2013)'e göre cezalandırıcılık şemasına sahip kişiler, kendileri de dahil olmak üzere herkesin hataları nedeniyle cezalandırılması gerektiğine inanmakta ve affetmekte zorlanmaktadırlar. Bu kişilerde insani kusurlara yer yoktur. Empati ve merhamet duyguları eksiktir. Bu nedenle diğer kişiler tarafından anlayışsız olarak nitelendirilebilmektedirler. Kişiler aşırı affedici davranabilir veya cezalandırılmaktan korktukları için diğer insanlardan kaçınabilmektedir. Bu durum araştırma bulgumuz üzerinden değerlendirildiğinde tekrar evlenmeyi düşünen kişilerin cezalandırıcılık şemalarının yüksek olmasının nedeni kişilerin empati ve merhamet ile ilgili zorlanma yaşıyıp genel olarak karşı cinsi bir daha evlenmeyerek cezalandırıyor olması veya bir bir daha evlenmeyerek kendilerini cezalandırıyor olmaları olarak düşünülebilir.

4.1. SONUÇ

Evlilik, birbirlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını karşılayan ve duygusal anlamda kadın ve erkeğin kendilerini sağlıklı hissettikleri zaman belirli kurallar çerçevesinde hayatlarını birleştirme durumudur. Eşlerin birbirlerine yönelik uyumları evliliğin sürmesinde oldukça önemlidir. Ancak çeşitli faktörlerle birlikte evliliklerin sona ermekte ve eşler boşanma sürecine girmektedirler.

Bu çalışmada, boşanan ve yeniden evlenmeyen bireyler ile boşandıktan sonra yeniden evlenen bireylerin erken dönem uyumsuz şemaları incelenmiştir. Buna göre elde edilen bulgular genel olarak Ayrıcalıklılık /yetersiz öz denetim ve Tehditler karşısında dayanıksızlık şemalarına sahip kişilerin çoğunlukla yeniden evlenmedikleri yönündedir. Aynı zamanda cezalandırıcılık şemasının boşanmış bireylerde yeniden evlenme motivasyonunu yükselttiği gözlemlenmiştir.

Olumsuz erken dönem şemalarına sahip evli bireyler, Şema Terapi, Bilişsel Davranışçı Terapi veya Çift Terapisine katılarak uyumsuz erken dönem şemaların kendileri üzerindeki etkisini azaltabilmektedirler. Evlilik ve çift terapisinde de sıklıkla kullanılan bu yaklaşım türü, eşlerin ev hayatlarında rahat ve sağlıklı yaşamalarını sağlamaktadır. Bu durumda bireylere evlilik öncesi ve evlilik sürecinde terapinin öneminin altı özellikle çizilmelidir.

4.1.1 Çalışmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Çalışmalar için Öneriler

Araştırmanın sınırlılıklarından biri ülkemizdeki istatistik verilerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. TÜİK verileri istatistik verileri yeniden evliliklerin ve ilk evliliklerin istatistiklerini ‘evlilik’ başlığı altında vermekte ve yeniden evlilik oranları ile ilgili bilgi içermemektedir. Aynı zamanda bu veriler sadece resmi nikahlı kişileri kapsamakta, ülkemizde yaygın görülen imam nikahını elimine etmektedir. Aynı zamanda ülkemizde yeniden evliliklerle ilgili araştırmalar ve alan yazının da sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Günümüzde gittikçe artan boşanma oranlarıyla birlikte boşanan kişiler potansiyel evlenme adayı olmaktadır. Amerika da boşanan kişilerin yaklaşık dörtte üçü yeniden evlenmektedir ve yapılan evliliklerin yarısı yeniden evliliktir. Yeniden evlenen kişilerin yarısı (dörtte üçün yarısı) boşandıktan sonraki ilk üç sene içinde yeniden evlenmektedir (Clarke-Stewart & Brentano,2006). Bu ve bu gibi nedenlerle ülkemizde yeniden evlenme ile ilgili araştırmaların teşvik edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bireylerin yeniden evlilik durumlarına göre erken dönem uyumsuz şemalarındaki değişiklerinin incelendiği bu çalışmada cinsiyet değişkeninin eşit dağılıma ulaşamaması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu doğrultuda araştırmanın daha kapsamlı olabilmesi için sonraki çalışmalarda belirlenen örneklem gruplarındaki kadın ve erkek sayısının birbirlerine daha yakın olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra araştırmaya katılan bireylerin evlilik öncesi ve evlilik sonrasındaki tatminlik düzeylerinin incelenmesi, eşler arasındaki yaş farkının belirlenmesi, sosyo-kültürel farklılıklar, sahip olunan çocukların yaşı vb. farklılıkların incelenmesi de araştırmanın daha kapsamlı olmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Albrecht, S. L. (1979). Correlates of Marital Happiness Among the Remarried. *National Council on Family Relations*, 857-867.
- Amato, P. R. (1996). Explaining the Intergenerational Transmission of Divorce. *Journal of Marriage and Family*, 58:3; 628-640.
- Amato, P. R., & Booth, A. (1991). The Consequences of Divorce for Attitudes Toward Divorce and Gender Roles. *Journal of Family Issues*, 12:3; 306-322.
- Arı, F. A. ve Deniz, M. A. (2015). Evliliklerinde Sorun Yaşayan Bireylerin Bağlanma Stilleri ve Erken Dönem Uyumsuz Şemaları. *Uluslar arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5): 13-23.
- Arıkan, Ç. (1996, Kasım). Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları. Ankara, Türkiye: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16
- Bhavana, N., & Roopa, K. (2015). Youth Attitude towards Marriage and Changing Trends in Marriage. *International Journal of Science and Research*, 4:7; 677-682.
- Bir-Aktürk, E., & Fışiloğlu, H. (2009). Marital Satisfaction in Turkish Remarried Families: Marital Status, Stepchildren, and Contributing Factors. *Journal of Divorce & Remarriage*, 50:2; 119-147.
- Booth, A., & White, L. (1980). Thinking about Divorce. *Journal of Marriage and Family*, 42, 605-612.
- Boss, P. G., Doherty, W. J., LaRossa, R., Schumm, W. R., & Steinmetz, S. K. (2009). *Sourcebook of Family Theories and Methods A Contextual Approach*. New York: Springer.

- Bradbury, T.N., Fincham, F.D., Beach, S.H. (2002). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: a decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 2:964-980.
- Bramlett, M. D., & Mosher, W. D. (2001). First Marriage Dissolution, Divorce, and Remarriage: United States. *Department of Health and Human Services*, 323; 1-18.
- Broman, C. L. (2002). Thinking of Divorce, but Staying Married. *Journal of Divorce & Marriage*, 37:1-2; 151-161.
- Bumpass, L., Sweet, J., & Martin, T. C. (1990). Changing Patterns of Remarriage. *Journal of Marriage and Family*, 52:3; 747-756.
- Buunk, B. P., & Mutsaers, W. (1999). Equity Perceptions and Marital Satisfaction in Former and Current Marriage: A Study Among Remarried. *Journal of Social and Personal Relationships*, 16:1; 123-132.
- Cherlin, A. (1978). Remarriage as an Incomplete Institution. *AJS*, 84:3; 634-650.
- Christian, L.G. (2006). Understanding families: Applying family systems theory to early childhood practice. *Young Children*, 61(1), 12-20.
- Clarke, S. C., & Wilson, B. F. (1994). The Relative Stability of Remarriages: A Cohort Approach Using Vital Statistics. *Family Relations*, 43:3; 305-310.
- Clarke-Stewart, A., & Brentano, C. (2006). Adults in the Aftermath of Divorce. A. Clarke-Stewart, & C. Brentano içinde, *Divorce: Causes and Consequences* (s. 67-105). Yale University.
- Clarke-Stewart, A., & Brentano, C. (2006). Post-Divorce Adjustment. A. Clarke-Stewart, & C. Brentano içinde, *Divorce: Causes and Consequences* (s. 21-50). Yale University Press.
- Clarke-Stewart, A., & Brentano, C. (2006). Remarriage and Stepfamilies. A. Clarke-Stewart, & C. Brentano içinde, *Divorce: Causes and Consequences* (s. 213-233). Yale University Press.

Clarke-Stewart, A., & Brentano, C. (2006). The Good Divorce. A. Clarke-Stewart, & C. Brentano içinde, *Divorce: Causes and Consequences* (s. 1-20). Yale University Press.

(Link: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21515>)

Demaris, A. (1984). A Comparison of Remarriages with First Marriages on Satisfaction in Marriage and Its Relationship to Prior Cohabitation. *Family Relations*, 33:3, 443-449.

Demirci, M. S. (2015). Toplumsal Cinsiyet Açısından Yeniden Evlenmeler: Kadın ve Erkekler Gözünden Niteliksel Bir Araştırma. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Ervegovac, I. R., & Bubic, A. (2015). Basic Psychological Needs Predict Participants' Attitudes and Expectations Towards Marriage. *Nordic Psychology*, 1-14.

Flouri, E., & Buchanan, A. (2001). What Predicts Traditional Attitudes to Marriage? *Children and Society*, 15; 263-271.

Flowers, Erin Wehr. (2006), Differences between Male and Female Students Confidence, Anxiety and Attitude toward Learning Jaz İprovisation”, *Journal of Research in Music Education*, V.54, No.4., p.97-105.

Frech, A., & Williams, K. (2007). Depression and the Psychological Benefits of Entering Marriage. *Journal of Health and Social Behavior*, 48; 149-163.

Ganong, L. H., & Coleman, M. (1991). Remarriage and Health. *Research in Nursing & Health*, 14. 205-211.

Gürsoy, Ç. (2004). Kaygı ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu İle İlişkisi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin.

Gottman, J. M. (1998). Psychology and the Study of Marital Processes. *Annual Review of Psychology*, 49;169-197.

- Hall, S. S., & Adams, R. A. (2011). Cognitive Coping Strategies of Newlyweds Adjusting to Marriage. *Marriage & Family Review*, 47:5; 311-325.
- Hobart, C. (1991). Conflict in Remarriages. *Journal of Divorce and Remarriage*, 15:3,4, 69-86.
- Hopper, J. (1993). The Rhetoric of Motives in Divorce. *Journal of Divorce and Family*, 801-813.
- İşmen, E. (2009). Aile yaşam döngüsü. H. Yavuzer. (Editör). Evlilik okulu: Evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri. *Üçüncü Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.*
- Kalmijn, M., & Poortman, A.-R. (2006). His or Her Divorce? The Gendered Nature of Divorce and Its Determinants. *European Sociological Review*, 22:2; 201-214.
- Kaner, S. (2010). Psychometric properties of revised parental social support scale. *Education and Science*.35(157):15–29.
- Korkut Y., Şendil G., Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi, *Türk Psikiatri Dizi*, Cilt 28, 2008, 15-34s.
- Lloyd, G. M., Sailor, J. L., & Carney, W. (2014). A Phenomenological Study of Postdivorce Adjustment in Midlife. *Journal of Divorce & Remarriage*, 55:6; 441-450.
- Manning, W. D., Longmore, M. A., & Giordano, P. C. (2007). The Changing Institution of Marriage: Adolescents' Expectations to Cohabit and to Marry. *Journal of Marriage and Family*, 69; 559-575.
- Meriç, N. (2004), a, Fetva Sorunlarında Değişen Kadın Yaşamı, *Elest Yayınları*, İstanbul
- Özgüven, İ.E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2010). *Ailede İletişim ve Yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları.

- Polat, D. (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rafaeli, E., Bernstein, D., & Young, J. (2012). *Şema Terapi Ayırıcı Özellikler*. İstanbul: Psikonet.
- Sezal, İ. (2003), Sosyolojiye Giriş, 2. Baskı, Martı Yayını, Ankara
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A., Çakır, Z. (2009). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20 (1), 75-84.
- Strong, B., DeVault, C., & Cohen, T. F. (2005). The marriage and family experience: Intimate relationships in a changing society. (9 ed.). *Belmont, CA: Thomson Wadsworth*.
- Tarhan, N. (2006), a, Evlilik Psikolojisi, TİMAŞ Yayınları, İstanbul
- Thimm, J. (2013). Early maladaptive schemas and interpersonal problems: A circumplex analysis of the YSQ-SF. *International Journal of Psychology & Psychological Therapy*, 113-124.
- Umberson, D., Williams, K., Powers, D. A., Liu, H., & Needham, B. (2006). You Make Me Sick: Marital Quality and Health over the Life Course. *Journal of Health and Social Behavior*, 47; 1-16.
- Waite, L. J. (1995). Does Marriage Matter? *Demography*, 32:4; 483-507.
- Watson, N. M., & Greeff, A. P. (2004). An Analysis of Schema Theory and Learning Theory as Explanations for Variance in Adolescent Adjustment to Divorce. *The American Journal of Family Therapy*, 32; 437-448.
- White, L. K. (1979). Sex Differentials in the Effect of Remarriage on Global Happiness. *Journal of Marriage and Family*, 41:4; 869-876.

- White, L. K., & Alan, B. (1985). The Quality and Stability of Remarriages: The Role of Stepchildren. *American Sociological Review*, 50:5; 689-698.
- Whitton, S. W., Stanley, S. M., Markman, H. J., & Johnson, C. A. (2013). Attitudes Toward Divorce, Commitment, and Divorce Proneness in First Marriages and Remarriages. *Journal of Marriage and Family*, 75; 276-287.
- Williams, K. (2003). Has the Future of Marriage Arrived? A Contemporary Examination of Gender, Marriage, and Psychological Well-Being. *Journal of Health and Social Behavior*, 44; 470-487.
- Yavuzer, H. (2011), d, Evlilik Okulu, 7. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de boşanma ve sebepleri, *BİLİG-Kış*. 59-81.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 1 (4) 48-57.
- Yoosefi, N., Etemadi, O., Bahrami, F., Fatehizade, M. A.-S., & Ahmadi, S. A. (2010). An Investigation on Early Maladaptive Schema in Marital Relationship as Predictors of Divorce. *Journal of Divorce & Remarriage* , 51:5, 269-292.
- Yoosefi, N., Etemadi, O., Bahrami, F., Fatehizade, M., & Ahmadi, S. (2010). An Investigation on Early Maladaptive Schema in Marital Relationship as Predictors of Divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 51; 269-292.
- Young, J. E., & Klosko, J. S. (2015). *Hayatı Yeniden Keşfedin*. İstanbul: Psikonet.
- Young, J. E., Klosko, J., & Weishaar, M. E. (2013). *Şema Terapi*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Eryurt, M. A., & Koç, İ. (2000). Kadınların Evlilik Döngüsü: Evliliğin Sonlanması ve Yeniden Evlenme. *EMU*, 13:1; 63-96.

EKLER

EK-A

Form A

BU ANKET BOŞANIP BİR DAHA EVLENMEYENLER İÇİNDİR BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN EVLENENLER FORM B YE GEÇEBİLİR

Anketimiz 2 bölümden oluşmaktadır.

Aşağıda yer alan 38 soru sizinle ilgili demografik bilgi edinmek amaçlıdır.

Her soru için bir veya belirtilen sorularda birden fazla madde işaretleyebilirsiniz. Lütfen bölüm ve soru atlamamaya özen gösteriniz.

Teşekkürler.

1.Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

2. Yaşınız:

3. Eğitim durumunuz: I

İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu

Lise mezunu

Üniversite mezunu

Yüksek lisans mezunu

Diğer (lütfen belirtin)

4. Mesleğiniz:

5. Ortalama aylık geliriniz:

0 TL - 1000 TL

1000 TL - 3000 TL

3000 TL - 5000 TL

5000 TL - 10,000 TL 10,000 TL ve daha fazla

6. Bugün dahil son 1 haftadır kendinizi 'depresif' olarak tanımlar mısınız? (1 hiç - 5 kesinlikle olmak üzere derecelendiriniz)

1 - hiç 2

3

4

5 - kesinlikle

7. Bugün dahil son 1 haftadır kendinizi 'Kaygılı' olarak tanımlar mısınız? (1 hiç - 5 kesinlikle olmak üzere derecelendiriniz)

1 - hiç 2

3

4

5 - kesinlikle

8. Anne ve babanızın medeni durumu:

Annem ve babam evliler (birlikte evliler)

Annem 2. evliliğini babamla yaptı

Babam 2. evliliğini annemle yaptı

Annem ve babam boşandılar Annem dul

Babam dul

Diğer (lütfen belirtin)

9. Anne ve babanız boşandıysa ne sıklıkla görüşürler ?

Boşanmadılar

Görüşmüyorlar

Ayda 1 kere Ayda 2 kere

Ayda 3 kere Ayda 4 kere

10. Anne ve babanız ne kadar süre evli kaldılar?

Hala evliler :yıl

Boşandılar: yıl evli kaldılar

Aşağıdaki sorular boşanma süreci ve boşandığınız eşiniz ile ilgilidir.

11. Boşandığınız eşinizin eğitim durumunu: İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu

Lise mezun

Üniversite mezunu

Yüksek lisans mezunu

Diğer (lütfen belirtin)

12. Boşandığınız eşinizin mesleği:

13. Boşandığınız eşinizle evliliğiniz ne kadar sürdü?

14. Boşandığınız eşinizden kaç çocuğunuz var?

Yok

1

2

3

4

5

Diğer (lütfen belirtin)

15. Boşandığınız eşinizle nasıl tanıştınız?

Akrabamdı

İnternette

Arkadaşımdı

Tanıştırıldık

Görücü usulü

Diğer (lütfen belirtin)

16. Boşandığınız eşinizle ne kadar süre flört ettiniz? Flört etmedik

6 aydan az 1 sene

2 sene

3 sene

4 sene

Diğer (lütfen belirtin)

17. Boşandığınız eşinizle evlenme nedeniniz?

Aşk

Akrabam olması

deolojik yakınlık

Yakışıklılığı/güzelliği

Huyu

Sosyal statüsü

Ekonomik gücü

Dini yaşıyışı

İyi bir sosyal çevreye dahil olması

Diğer (lütfen belirtin)

18. Çocuk sahibi olma veya olmama kararını nasıl verdiniz?

Ben karar verdim

Eşim karar verdi

Her ikimizin kararı

Tesadüfi

Evliliğimizi kurtarır düşüncesiyle çocuk yaptık

Diğer (lütfen belirtin)

19. Boşanma kararını veren kişi:

Ben

Eşim

Birlikte (eşim ve ben)

Benim ailem

Eşimin ailesi

20. Boşanma düşüncesi aklınızda ilk ne zaman belirdi? Evliliğin ilk yılı dolmadan

1 - 3 yıl

4 - 6 yıl

7 - 9 yıl

10 yıl ve sonrası

21. Daha önce boşanmak istemenize rağmen sizi engelleyen/vazgeçiren faktörleri işaretleyiniz:

Olmadı

Çocuk

Parasal/ekonomik durumlar

Eşimin baskısı

Çevre

Dul yaşamakla ilgili çekinceler

Dinsel korkular/ çekinceler

Annem / Babam / Akrabalarım

Diğer (lütfen belirtin)

22. Boşanma kararı aldığımızda kaç yaşındaydınız?

23. Boşanma gerekçe/gerekçeleriniz:

Maddi sorunlar

Aile baskısı

Cinsel problemler

Duygusal kopma

Evlilik dışı ilişki

Alkol sorunu / madde sorunu / kumar

Ebeveyn rolleri ve sorumlulukları ile ilgili anlaşmazlıklar

Ev içi sorumluluklarla ilgili problemler

Kültürel / politik / dini farklılıklar

Sağlık sorunları

Diğer (lütfen belirtin)

24. Boşandığınız eşinizle fiziksel ayrılık süreciniz nasıl gerçekleşti?

Birlikte yaşadığımız evden ben ayrıldım

Birlikte yaşadığımız evden eşim ayrıldı

Birlikte yaşadığımız evden ikimizde çıktık

25. Boşanma sürecinde psikolojik destek aldınız mı?

Evet

Hayır

26. Boşandığınız eşinizle mahkeme süreciniz:

Anlaşmalı olarak ayrıldık

Ben boşanmak istemedim

Eşim boşanmak istemedi

27. Boşandığınız eşinizle mahkeme süreciniz ne kadar sürdü?

6 aydan kısa

1 seneden kısa 1 sene

2 sene

3 sene

4 sene ve daha uzun

28. Boşandığınız eşinizden olan çocuğunuzun / çocuklarınızın velayeti kime verildi?

Çocuğumuz yok

Bana

Eşıme

29. Boşandığınız eşinizle görüşüyor musunuz?

Evet

Hayır

30. Boşandığınız eşinizle görüşüyorsanız lütfen görüşme şeklinizi/şekillerinizi belirtiniz: Görüşmüyoruz

Telefonla görüşüyoruz

Yüz yüze görüşüyoruz

Mesajlaşarak iletişim kuruyoruz

Akraba / arkadaş vasıtasıyla dolaylı olarak iletişim kurarız.

Çocuğumuz vasıtasıyla dolaylı olarak iletişim kurarız

31. Boşandığınız eşinizle ortalama hangi sıklıkta görüşürsünüz (Bir önceki soruda belirttiğiniz şekilde) Görüşmüyoruz

Ayda 1 kere

Ayda 2 kere

Ayda 3 kere

Ayda 4 kere

Ayda 4 kereden fazla

Aşağıdaki sorular yeniden evlenme fikri ile alakalı düşüncelerinizle ilgilidir.

32. 'Boşanmış bireyler ilişkilerinde yeniden mutlu olabilirler' düşüncesine ne derecede katılıyorsunuz? 1 hiç katılmıyorum - 5 kesinlikle katılıyorum olmak üzere lütfen derecelendiriniz

1 (hiç katılmıyorum) 2

3

4

5 (kesinlikle katılıyorum)

33. Tekrar evlenmeye sıcak bakıyor musunuz? (1 kesinlikle bir daha evlenmeyi düşünmüyorum - 5 yeniden evlenmeye son derece sıcak bakıyorum olmak üzere derecelendiriniz.)

1 (Kesinlikle bir daha evlenmeyi düşünmüyorum) 2

3

4

5 (Yeniden evlenmeye son derece sıcak bakıyorum)

34. Yeniden evlenmeye sıcak bakmıyorsanız neden?

Yeniden evlenmeye sıcak bakıyorum

Çocuklarım istemez

Benzer olumsuzlukları tekrar yaşamak istemiyorum

Ekonomik güvencem var

Diğer (lütfen belirtin)

35. Yeniden evlenmeye sıcak bakıyorsanız neden?

Yeniden evlenmeye sıcak bakmıyorum

Koşullarıma uygun biri olursa yeniden evlenmeyi düşünebilirim

Yalnız kalmamak için yeniden evlenmeyi düşünebilirim

Aşık olursam yeniden evlenmeyi düşünebilirim

Diğer (lütfen belirtin)

Aşağıdaki soruları sağlık durumunuzu ve ruh halinizi göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

36. Genel bir sağlık probleminiz var mı ?

Hayır

Evet (lütfen belirtiniz)

37. Bugüne kadar psikiyatrik bir tanı ile tedavi aldınız mı?

Hayır

Evet (lütfen belirtiniz)

38. Son 6 ay içerisinde aşağıdaki olaylardan yaşadıklarınızı işaretleyiniz.

Yakın aile üyesi ölümü

Ciddi yaralanma ve/veya hastalık

Eş tarafından dövülmek

İşten atılma Düşük/ kurtaj Hiç biri

LÜTFEN İKİNCİ BÖLÜME GEÇİNİZ. TEŞEKKÜRLER

Form A

Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve sizi ne kadar iyi tanımladığına karar verin. Emin olmadığınız sorularda neyin doğru olabileceğinden çok, sizin duygusal olarak ne hissettiğinize dayanarak cevap verin.

Birkaç soru anne babanızla ilişkiniz hakkındadır. Eğer biri veya her ikisi şu anda yaşamıyorlarsa, bu soruları o veya onlar hayatta iken ilişkinizi göz önüne alarak cevaplandırın.

Lütfen aşağıdaki 61 sorudan oluşan anketimizi yanıtlamak için 1'den 6'ya kadar sizi tanımlayan en uygun şıkkı seçiniz.

1. Bana bakan, benimle zaman geçiren, başıma gelen olaylarla gerçekten ilgilenen kimsem olmadı.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

2. Beni terk edeceklerinden korktuğum için yakın olduğum insanların peşini bırakmam.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

3. İnsanların beni kullandıklarını hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

4. Uyumsuzum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla 4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

5. Beğendiğim hiçbir erkek/kadın, kusurlarımı görürse beni sevmez.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

6. İş (veya okul) hayatımda neredeyse hiçbir şeyi diğer insanlar kadar iyi yapamıyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

7. Günlük yaşamımı tek başıma idare edebilme becerisine sahip olduğumu hissetmiyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

8. Kötü bir şey olacağı duygusundan kurtulamıyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

9. Anne babamdan ayrılmayı, bağımsız hareket edebilmeyi, yaşlıtlarım kadar, başaramadım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

10. Eğer istediğimi yaparsam, başımı derde sokarım diye düşünürüm.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

11. Genellikle yakınlarıma ilgi gösteren ve bakan ben olurum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

12. Olumlu duygularımı diğerine göstermekten utanırım (sevdiğimi, önemsedığimi göstermek gibi).

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

13. Yaptığım çoğu şeyde en iyi olmalıyım; ikinci olmayı kabullenemem.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

14. Diğer insanlardan bir şeyler istediğimde bana 'hayır' denilmesini çok zor kabullenirim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

15. Kendimi sıradan ve sıkıcı işleri yapmaya zorlayamam.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

16. Paramın olması ve önemli insanlar tanıyarak beni değerli yapar.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

17. Her şey yolunda gidiyor gibi görünse bile, bunun bozulacağını hissederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

18. Eğer bir yanlış yaparsam, cezalandırılmayı hak ederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

19. Çevremde bana sıcaklık, koruma ve duygusal yakınlık gösteren kimsem yok.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

20. Diğer insanlara o kadar muhtacım ki onları kaybedeceğim diye çok endişeleniyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

21. İnsanlara karşı tedbiri elden bırakmam yoksa bana kasıtlı olarak zarar vereceklerini hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

22. Temel olarak diğer insanlardan farklıyım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

23. Gerçek beni tanırlarsa beğendiğim hiç kimse bana yakın olmak istemez.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

24. İşleri halletmede son derece yetersizim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla 4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

25. Gündelik işlerde kendimi başkalarına bağımlı biri olarak görüyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

26. Her an bir felaket (doğal, adli, mali veya tıbbi) olabilir diye hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

27. Annem, babam ve ben birbirimizin hayatı ve sorunlarıyla aşırı ilgili olmaya eğilimliyiz.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

28. Diğer insanların isteklerine uymaktan başka yolum yokmuş gibi hissediyorum; eğer böyle yapmazsam bir şekilde beni reddederler veya intikam alırlar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

29. Başkalarını kendimden daha fazla düşündüğüm için ben iyi bir insanım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

30. Duygularımı diğerlerine açmayı utanç verici bulurum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

31. En iyisini yapmalıyım. 'Yeterince iyi' ile yetinemem.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

32. Ben özel biriyim ve diğer insanlar için konulmuş olan kısıtlamaları veya sınırları kabul etmek zorunda değilim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

33. Eğer hedefime ulaşamazsam kolaylıkla yılmıya düşer ve vazgeçerim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

34. Başkalarının da farkında olduğu başarılar benim için en değerlisidir.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

35. İyi bir şey olursa, bunu kötü bir şeyin izleyeceğinden endişe ederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

36. Eğer yanlış yaparsam, bunun özürü yoktur.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

37. Birisi için özel olduğumu hiç hissetmedim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

38. Yakınlarımla beni terk edeceği ya da ayrılacağından endişe duyarım.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

39. Herhangi bir anda birileri beni aldatmaya kalkışabilir.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

40. Bir yere ait değilim, yalnızım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

41. Başkalarının sevgisine, ilgisine ve saygısına değer bir insan değilim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

42. İş ve başarı alanlarında birçok insan benden daha yeterli.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

43. Doğru ile yanlış birbirinden ayırmakta zorlanırım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

44. Fiziksel bir saldırıya uğramaktan endişe duyarım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

45. Annem, babam ve ben özel hayatımızı birbirimizden saklarsak, birbirimizi aldatmış hisseder veya suçluluk duyarız.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

46. İletişimlerimde, diğer kişinin yönlendirici olmasına izin veririm.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

47. Yakınlarımla o kadar meşgulüm ki kendime çok az zaman kalıyor.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

48. İnsanlarla beraberken içten ve cana yakın olmak benim için zordur.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

49. Tüm sorumluluklarımı yerine getirmek zorundayım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

50. İstedığimi yapmaktan alı konulmaktan veya kısıtlanmaktan nefret ederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

51. Uzun vadeli amaçlara ulaşabilmek için şu anki zevklerimden fedakarlık etmekten zorlanırım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

52. Başkalarından yoğun bir ilgi görmezsem kendimi daha az önemli hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

53. Yeterince dikkatli olmazsanız, neredeyse her zaman bir şeyler ters gider.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

54. Eğer işimi doğru yapmazsam sonuçlara katlanmam gerekir. 1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

55. Beni gerçekten dinleyen, anlayan veya benim gerçek ihtiyaçlarım ve duygularımı önemseyen kimsem olmadı.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla 4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

56. Önem verdiğim birisinin benden uzaklaştığını sezersem çok kötü hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

57. Diğer insanların niyetleriyle ilgili oldukça şüpheliyimdir.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

58. Kendimi diğer insanlara uzak veya kopmuş hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

59. Kendimi sevilecek biri gibi hissetmiyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

60. İş (okul) hayatımda diğer insanlar kadar yetenekli değilim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

61. Gündelik işler için benim kararlarım güvenilemez.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

TEŞEKKÜRLER

EK-B

FORM B

BU ANKET BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN EVLENENLER İÇİNDİR
BOŞANDIKTAN SONRA YENİDEN EVLENMEYENLER FORM A YA
GEÇEBİLİR

Aşağıdaki 43 soru sizinle ilgili demografik bilgi edinmek amaçlıdır.

Her soru için bir veya belirtilen sorularda birden fazla madde işaretleyebilirsiniz. Lütfen soru atlamamaya özen gösteriniz.

Teşekkürler

1. Cinsiyetiniz:

Kadın

Erkek

2. Yaşınız:

3. Eğitim durumunuz:

İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu

Lise mezunu

Üniversite mezunu

Yüksek lisans mezunu

Diğer (lütfen belirtin)

4. Mesleğiniz:

5. Ortalama aylık geliriniz:

0 TL - 1000 TL

1000 TL - 3000 TL

3000 TL - 5000 TL

5000 TL - 10,000 TL 10,000 TL ve daha fazla

6. Bugün dahil son 1 haftadır kendinizi 'depresif' olarak tanımlar mısınız? (0 - hiç katılmıyorum, 5 - kesinlikle katılıyorum olmak üzere lütfen derecelendiriniz.)

1 - Hiç katılmıyorum

2

3

4

5 - Kesinlikle katılıyorum

7. Bugün dahil son 1 haftadır kendinizi 'Kaygılı' olarak tanımlar mısınız? (0 - hiç katılmıyorum, 5 - kesinlikle katılıyorum olmak üzere lütfen derecelendiriniz.)

1 - Hiç katılmıyorum

2

3

4

5 - Kesinlikle katılıyorum

8. Boşandığınız eşinizin eğitim durumu:

İlkokul mezunu

Ortaokul mezunu

Lise Mezunu

Üniversite mezunu

Yüksek lisans mezunu

Diğer (lütfeñ belirtin)

9. Boşandığınız eşinizin mesleği:

10. Anne ve babanızın medeni durumu:

Annem ve babam evliler (birlikte evliler)

Annem 2. evliliğini babamla yaptı

Babam 2. evliliğini annemle yaptı

Annem ve babam boşandılar

Annem dul

Babam dul

Diğer (lütfeñ belirtin)

11. Anne ve babanız boşandıysa ne sıklıkla görüşürler ?

Boşanmadılar

Görüşmüyorlar

Ayda 1 kere

Ayda 2 kere

Ayda 3 kere

Ayda 4 kere

12. Anne ve babanız ne kadar süre evli kaldılar?

Hala evliler :yıl

Boşandılar: yıl evli kaldılar

Aşağıdaki sorular boşanma süreciniz ve boşandığınız eşiniz ile ilgilidir.

13. Boşandığınız eşinizle evliliğiniz ne kadar sürdü?

14. Boşandığınız eşinizden kaç çocuğunuz var?

Yok

1

2

3

4

5

Diğer (lütfen belirtin)

15. Boşandığınız eşinizle nasıl tanıştınız?

Akrabamdı

İnternette tanıştık

Arkadaşımdı

Tanıştırıldık

Görücü usulü

Diğer (lütfen belirtin)

16. Boşandığınız eşinizle ne kadar süre flört ettiniz?

Flört etmedik

6 aydan az 1 sene

2 sene

3 sene

4 sene

Diğer (lütfen belirtin)

17. Boşandığınız eşinizle evlenme nedeniniz/nedenleriniz:

Aşk

Akrabam olması

İdeolojik yakınlık

Yakışıklılığı / güzelliği

Huyu

Sosyal statüsü

Ekonomik gücü

Dini yaşayışı

İyi bir sosyal çevreye dahil olması

Diğer (lütfeñ belirtin)

18. Çocuk sahibi olma/olmama kararını nasıl aldınız?

Ben karar verdim

Eşim karar verdi

Her ikimizin kararı

Tesadüfi

'Evliliğimizi kurtarır' düşüñcesi ile çocuk yaptık

Diğer (lütfeñ belirtin)

19. Boşanma kararını veren kişi:

Ben

Eşim

Birlikte (eşim ve ben)

Benim ailem

Boşandığım eşimin ailesi

20. Boşanma düşüñcesi aklınızda ilk ne zaman belirdi?

Evliliğin ilk yılı dolmadan

1 - 3 yıl

4 - 6 yıl

7 - 9 yıl

10 yıl ve sonrası

21. Daha önce boşanmak istemenize rağmen sizi engelleyen/vazgeçiren faktörleri işaretleyiniz:

Olmadı

Çocuk

Parasal/ekonomik durumlar Eşimin baskısı

Çevre

Dul yaşamakla ilgili çekinceler

Dinsel korkular/ çekinceler

Annem / Babam / Akrabalarım

Diğer (lütfen belirtin)

22. Boşanma kararı aldığımızda kaç yaşındaydınız?

23. Boşanma gerekçe/gerekçeleriniz:

Maddi sorunlar

Aile baskısı

Cinsel problemler

Duygusal kopma

Evlilik dışı ilişki

Alkol sorunu / Madde sorunu / Kumar

Ebeveyn rolleri ve sorumlulukları ile ilgili anlaşmazlıklar

Ev içi sorumluluklarla ilgili problemler

Kültürel / Politik / Dini farklılıklar

Sağlık sorunları

Diğer (lütfen belirtin)

24. Boşandığınız eşinizle fiziksel ayrılık süreciniz nasıl gerçekleşti?

Birlikte yaşadığımız evden ben ayrıldım

Birlikte yaşadığımız evden eşim ayrıldı

Birlikte ayrıldığımız evden ikimizde çıktık

25. Boşanma sürecinde psikolojik destek aldınız mı?

Evet

Hayır

26. Boşandığınız eşinizle mahkeme süreciniz:

Anlaşmalı olarak ayrıldık

Ben boşanmak istemedim

Eşim boşanmak istemedi

27. Boşandığınız eşinizle mahkeme süreciniz ne kadar sürdü?

6 aydan kısa

1 seneden kısa 1 sene

2 sene

3 sene

4 sene ve daha uzun

28. Boşandığınız eşinizden olan çocuk/çocuklarınızın velayeti kime verildi?

Çocuğumuz yok

Bana

Boşandığım eşime

29. Boşandığınız eşinizle görüşüyor musunuz?

Evet

Hayır

30. Boşandığınız eşinizle görüşüyorsanız lütfen görüşme şeklini belirtiniz:

Görüşmüyoruz

Ayda 1 kere

Ayda 2 kere

Ayda 3 kere

Ayda 4 kere

Ayda 4 kereden fazla

31. Boşandığınız eşinizle ortalama hangi sıklıkta görüşürsünüz? (Bir önceki soruda belirttiğiniz şekilde)

Görüşmüyoruz

Ayda 1 kere

Ayda 2 kere

Ayda 3 kere

Ayda 4 kere

Ayda 4 kereden fazla

Aşağıdaki sorular mevcut evliliğiniz ve eşiniz ile ilgilidir.

32. Boşandıktan ne kadar süre sonra yeniden evlendiniz?

33. Eşinizin yaşı:

34. Eşinizin mesleği:

35. Eşinizle nasıl tanıştınız?

Akrabamdı

İnternette tanıştık

Arkadaşımdı

Tanıştırıldık

Görücü usulü

Diğer (lütfen belirtin)

36. Eşinizle evlenme nedeniniz/nedenleriniz?

Aşk

Akrabam olması

İdeolojik yakınlık

Yakışıklılığı / güzelliği

Huyu

Sosyal statüsü

Ekonomik gücü

Dini yaşayışı

İyi bir sosyal çevreye dahil olması

Dul kalmamak için

Diğer (lütfen belirtin)

37. Eşinizle ne kadar süre flört ettiniz?

Flört etmedik

6 aydan az 1 sene

2 sene

3 sene

4 sene

Diğer (lütfen belirtin)

38. Evlenme kararını kim aldı?

Ben

Eşim

Birlikte (eşim ve ben)

Benim ailem

39. Eşinizden kaç çocuğunuz var?

Yok

1

2

3

4

5

Diğer (lütfen belirtin)

40. Aşağıdaki şıklar ilişkinizdeki mutluluk derecelerini ifade etmektedir. 'Mutlu' noktası çoğu ilişki mutluluk derecesini ifade eder. Lütfen her şeyi düşünerek ilişkinizin mutluluk derecesini tarif eden şıkkı işaretleyiniz.

0 - Son derece mutsuz

1 - Epey mutsuz

2 - Biraz mutsuz

3 - Mutlu

4 - Çok mutlu

5 - Son derece mutlu

6 - Mükemmel

Aşağıdaki soruları sağlık durumunuzu ve ruh halinizi göz önünde bulundurarak cevaplayınız.

41. Genel bir sağlık probleminiz var mı ?

Hayır

Evet (lutfen belirtiniz)

42. Bugüne kadar psikiyatrik bir tanı ile tedavi aldınız mı ?

Hayır

Evet (lutfen belirtin)

LÜTFEN İKİNCİ BÖLÜME GEÇİNİZ. TEŞEKKÜRLER

43. Son 6 ay içerisinde aşağıdaki olaylardan yaşadıklarınızı işaretleyiniz. Y

akın aile üyesi ölümü

Ciddi yaralanma ve/veya hastalık

Eş tarafından dövülmek

İşten atılma

Düşük/ kurtaj

Hiç biri

Form B

Lütfen her bir ifadeyi okuyun ve sizi ne kadar iyi tanımladığına karar verin. Emin olamadığınız sorularda neyin doğru olabileceğinden çok, sizin duygusal olarak ne hissettiğinize dayanarak cevap verin.

Birkaç soru anne babanızla ilişkiniz hakkındadır. Eğer biri veya her ikisi şu anda yaşamıyorlarsa, bu soruları o veya onlar hayatta iken ilişkinizi göz önüne alarak cevaplandırın.

Lütfen aşağıdaki 90 sorudan oluşan anketimizi yanıtlamak için 1'den 6'ya kadar sizi tanımlayan en uygun şıkkı seçiniz.

1. Bana bakan, benimle zaman geçiren, başıma gelen olaylarla gerçekten ilgilenen kimsem olmadı.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

2. Beni terk edeceklerinden korktuğum için yakın olduğum insanların peşini bırakmam.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

3. İnsanların beni kullandıklarını hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

4. Uyumsuzum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

5. Beğendiğim hiçbir erkek/kadın, kusurlarımı görürse beni sevmez.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

6. İş (veya okul) hayatımda neredeyse hiçbir şeyi diğer insanlar kadar iyi yapamıyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

7. Günlük yaşamımı tek başıma idare edebilme becerisine sahip olduğumu hissetmiyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

8. Kötü bir şey olacağı duygusundan kurtulamıyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

9. Anne babamdan ayrılmayı, bağımsız hareket edebilmeyi, yaşıtılarım kadar, başaramadım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

10. Eğer istediğimi yaparsam, başımı derde sokarım diye düşünürüm.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

11. Genellikle yakınlarıma ilgi gösteren ve bakan ben olurum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

12. Olumlu duygularımı diğerine göstermekten utanırım (sevdiğimi, önemseydiğimi göstermek gibi).

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

13. Yaptığım çoğu şeyde en iyi olmalıyım; ikinci olmayı kabullenemem.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

14. Diğer insanlardan bir Şeyler istediğimde bana 'hayır' denilmesini çok zor kabulenirim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel Şekilde tanımlıyor

15. Kendimi sıradan ve sıkıcı işleri yapmaya zorlayamam.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel Şekilde tanımlıyor

16. Paramın olması ve önemli insanlar tanıyor olmak beni değerli yapar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla 4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel Şekilde tanımlıyor

17. Her şey yolunda gidiyor gibi görünse bile, bunun bozulacağını hissederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

18. Eğer bir yanlış yaparsam cezalandırılmayı hak ederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

19. Çevremde bana sıcaklık, koruma ve duygusal yakınlık gösteren kimsem yok.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

20. Diğer insanlara o kadar muhtacım ki onları kaybedeceğim diye çok endişeleniyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

21. İnsanlara karşı tedbiri elden bırakmam yoksa bana kasıtlı olarak zarar vereceklerini hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

22. Temel olarak diğer insanlardan farklıyım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

23. Gerçek beni tanırlarsa beğendiğim hiç kimse bana yakın olmak istemez.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

24. İşleri halletmede son derece yetersizim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

25. Gündelik işlerde kendimi başkalarına bağımlı biri olarak görüyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

26. Her an bir felaket (doğal, adli, mali veya tıbbi) olabilir diye hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

27. Annem, babam ve ben birbirimizin hayatı ve sorunlarıyla aşırı ilgili olmaya eğilimliyiz.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

28. Diğer insanların isteklerine uymaktan başka yolum yokmuş gibi hissediyorum; eğer böyle yapmazsam bir şekilde beni reddederler veya intikam alırlar.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

29. Başkalarını kendimden daha fazla düşündüğüm için ben iyi bir insanım.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

30. Duygularımı diğerlerine açmayı utanç verici bulurum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

31. En iyisini yapmalıyım. 'Yeterince iyi' ile yetinemem.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

32. Ben özel biriyim ve diğer insanlar için konulmuş olan kısıtlamaları veya sınırları kabul etmek zorunda değilim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

33. Eğer hedefime ulaşamazsam kolaylıkla yılgınlığa düşer ve vazgeçerim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

34. Başkalarının da farkında olduğu başarılar benim için en değerlisidir.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

35. İyi bir şey olursa, bunu kötü bir şeyin izleyeceğinden endişe ederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

36. Eğer yanlış yaparsam, bunun özürü yoktur.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

37. Birisi için özel olduğumu hiç hissetmedim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

38. Yakınlarımla beni terk edeceği ya da ayrılacağından endişe duyarım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

39. Herhangi bir anda birileri beni aldatmaya kalkışabilir.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

40. Bir yere ait değilim, yalnızım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

41. Başkalarının sevgisine, ilgisine ve saygısına değer bir insan değilim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

42. İş ve başarı alanlarında birçok insan benden daha yeterli.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

43. Doğru ile yanlış birbirinden ayırmakta zorlanırım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

44. Fiziksel bir saldırıya uğramaktan endişe duyarım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

45. Annem, babam ve ben özel hayatımızı birbirimizden saklarsak, birbirimizi aldatmış hisseder veya suçluluk duyarız.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

46. İlişkilerimde, diğer kişinin yönlendirici olmasına izin veririm.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

47. Yakınlarımla o kadar meşgulüm ki kendime çok az zaman kalıyor.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

48. İnsanlarla beraberken içten ve cana yakın olmak benim için zordur.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

49. Tüm sorumluluklarımı yerine getirmek zorundayım.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

50. Uzun vadeli amaçlara ulaşabilmek için şu anki zevklerimden fedakarlık etmekten zorlanırım.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

51. Başkalarından yoğun bir ilgi görmezsem kendimi daha az önemli hissederim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

52. Yeterince dikkatli olmazsanız, neredeyse her zaman bir şeyler ters gider.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

53. Eğer işimi doğru yapmazsam sonuçlara katlanmam gerekir.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

54. Beni gerçekten dinleyen, anlayan veya benim gerçek ihtiyaçlarım ve duygularımı önemseyen kimsem olmadı.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

55. Önem verdiğim birisinin benden uzaklaştığını sezersem çok kötü hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

56. Diğer insanların niyetleriyle ilgili oldukça şüpheliyimdir.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

57. Kendimi diğer insanlara uzak veya kopmuş hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

58. Kendimi sevilebilecek biri gibi hissetmiyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

59. İş (okul) hayatımda diğer insanlar kadar yetenekli değilim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

60. Gündelik işleri için benim kararlarım güvenilemez.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

61. Tüm paramı kaybedip çok fakir veya zavallı duruma düşmekten endişe duyarım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

62. Çoğunlukla annem ve babamın benimle iç içe yaşadığını hissediyorum - Benim kendime ait hayatım yok.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

63. Kendim için ne istediğimi bilmediğim için daima benim adıma diğer insanların karar vermesine izin veririm.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

64. Ben hep başkalarının sorunlarını dinleyen kişi oldum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

65. Kendimi o kadar kontrol ederim ki insanlar beni duygusuz veya hissiz bulurlar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

66. Başarmak ve bir şeyler yapmak için sürekli bir baskı altındayım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

67. Diğer insanların uyduğu kurallara ve geleneklere uymak zorunda olmadığımı hissediyorum.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

68. Benim yararına olduğunu bilsem bile hoşuma gitmeyen şeyleri yapmaya kendimi zorlayamam.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

69. Bir toplantıda fikrimi söylediğimde veya bir topluluğa tanıtıldığımda onaylanmayı ve takdir görmeyi isterim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

70. Ne kadar çalışırsam çalışayım, maddi olarak iflas edeceğimden ve neredeyse her şeyimi kaybedeceğimden endişe ederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

71. Neden yanlış yaptığının bir önemi yoktur; eğer hata yaptıysam sonucuna da katlanmam gerekir.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

72. Hayatımda ne yapacağımı bilmediğim zamanlarda uygun bir öneride bulunacak veya beni yönlendirecek kimsem olmadı.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

73. İnsanların beni terk edeceği endişesiyle bazen onları kendimden uzaklaştırırım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

74. Genellikle insanların asıl veya art niyetlerini araştırırım.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

75. Kendimi hep grupların dışında hissederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

76. Kabul edilemeyecek pek çok özelliğim yüzünden insanlara kendimi açamıyorum veya beni tam olarak tanımlarına izin vermiyorum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

77. İş (okul) hayatında diğer insanlar kadar zeki değilim.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

78. Ortaya çıkan gündelik sorunları çözebilme konusunda kendime güvenmiyorum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

79. Bir doktor tarafından herhangi bir ciddi hastalık bulunmamasına rağmen bende ciddi bir hastalığın gelişmekte olduğu endişesine kapılıyorum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

80. Sık sık annemden babamdan ya da eşimden ayrı bir kimliğimin olmadığını hissediyorum. 1 - Benim için tamamıyla yanlış

- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış
- 3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla
- 4 - Benim için orta derecede doğru
- 5 - Benim için çoğunlukla doğru
- 6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

81. Haklarıma saygı duyulmasını ve duygularımın hesaba katılmasını istemekte çok zorlanıyorum.

- 1 - Benim için tamamıyla yanlış
- 2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

82. Başkaları beni, diğerleri için çok, kendim için az şey yapan biri olarak görüyorlar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

83. Diğerleri beni duygusal olarak soğuk bulurlar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

84. Kendimi sorumluluktan kolayca sıyıramıyorum veya hatalarım için gerekçe bulamıyorum. 1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

85. Benim yaptıklarımın, diğer insanların katkılarından daha önemli olduğunu hissediyorum. 1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

86. Kararlarım nadiren sadık kalabilirim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

87. Bir dolu övgü ve iltifat almam kendimi değerli birisi olarak hissetmemi sağlar.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

88. Yanlış bir kararın bir felakete yol açabileceğinden endişe ederim.

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

89. Ben cezalandırılmayı hak eden kötü bir insanım

1 - Benim için tamamıyla yanlış

2 - Benim için büyük ölçüde yanlış

3 - Bana uyan tarafı uymayan tarafından biraz fazla

4 - Benim için orta derecede doğru

5 - Benim için çoğunlukla doğru

6 - Beni mükemmel şekilde tanımlıyor

TEŞEKKÜRLER

